

Zicht op bereik

Minimaregelingen van de gemeente Ede onderzocht

Colofon

De Rekenkamer van Ede wil met haar werkzaamheden bijdragen aan de kwaliteit van het lokale bestuur in Ede. Rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid staan daarbij voorop. Ook draagt de Rekenkamer met haar werkzaamheden bij aan de transparantie van het openbaar bestuur en aan publieke verantwoording. De werkzaamheden van de Rekenkamer bestaan voornamelijk uit het verrichten van evaluatieonderzoek binnen de beleidscyclus en uit het rapporteren daarover. De Rekenkamer doet dit alles vanuit een onafhankelijke positie; de leden hebben naast hun rekenkamerwerk geen binding met de bestuurlijke noch met de ambtelijke organisatie. De Rekenkamer wordt ondersteund door een secretaris die tevens een deel van de onderzoeken doet.

De huidige samenstelling van de Rekenkamer is als volgt:

Leden:

- Michel Bergshoef (voorzitter)
- Jenneke de Gooijer
- Ine van de Vlierd
- Martijn Bakker

Secretaris/onderzoeker:

- Esther de Wit
- Monique Jongenburger

Contactgegevens:

Secretaris/onderzoeker van de Rekenkamer Ede:

Esther de Wit

Postbus 9022

6710 HK Ede

Esther.de.wit@ede.nl

De Nota van Bevindingen is opgesteld door B&A.

Auteurs:

Sari van Aart

Artem Vardanyan

Gerard Nieuwe Weme

Disclaimer tekst

Bij het samenstellen is de grootst mogelijke zorgvuldigheid nagestreefd. Toch kan de informatie in deze uitgave niet juist of onvolledig zijn. De gemeente Ede is hiervoor niet aansprakelijk. Als u van mening bent dat er beeldmateriaal is gebruikt waarover u het beeldrecht heeft, neem dan contact op met de gemeente Ede via postbus 9022, 6710 HK Ede.

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen, in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente Ede

Zicht op bereik: Een onderzoek naar het minimabeleid van de gemeente Ede

De gemeente Ede wil mensen met een laag inkomen helpen om rond te komen. De Rekenkamer Ede heeft onderzocht hoe goed dit minimabeleid van de gemeente werkt. De Rekenkamer heeft gekeken of mensen geholpen zijn met het minimabeleid, of de doelgroepen bereikt worden en of de gemeenteraad goed kan sturen op dit beleid. Uit het onderzoek blijkt dat maar de helft van de mensen die in aanmerking komen voor de regelingen er ook gebruik van maakt. De gemeente weet niet goed welke mensen in aanmerking komen voor inkomenshulp. De gemeente kan vooral mensen die niet afhankelijk zijn van een uitkering, maar wel weinig verdienen, lastig bereiken. Ook het aanvragen is soms lastig voor mensen. Mensen die inkomenssteun gebruiken, voelen zich wel geholpen en kunnen beter rondkomen en meedoen in de maatschappij.

De regelingen voldoen aan de behoefte, maar bereiken niet iedereen

De belangrijkste conclusies van het onderzoek zijn:

- De gebruikers van de inkomenshulp kunnen beter rondkomen.
- Maar ongeveer de helft van de mensen die in aanmerking komen voor hulp gebruikt de hulp.

Voor mensen zonder uitkering blijven buiten beeld. Zij weten vaak niet dat ze in aanmerking komen voor het ontvangen van financiële hulp. Soms vinden mensen het aanvragen te moeilijk. Ook vinden ze het soms lastig om hulp te vinden. Een deel zoekt zelfs helemaal geen hulp omdat ze in het algemeen weinig vertrouwen hebben in de overheid. Doordat de gemeente niet goed weet wie ze niet bereikt, is het lastig het gebruik te verhogen. Voor het vergroten van het gebruik kan betere samenwerking met maatschappelijke partners helpen. De maatschappelijke partners voelen zich nu niet goed betrokken bij het verbeteren van het beleid, hoewel er wel gesprekken zijn.

Meer maatwerk nodig, maar de capaciteit ontbreekt

Om armoede op te lossen of te voorkomen, is meer maatwerk nodig. Ook is het gewenst dat er vroeg hulp is, voor er grotere problemen ontstaan. Het helpt als inwoners één vast aanspreekpunt en persoonlijke begeleiding krijgen. De gemeente heeft daar nu te weinig mensen en geld voor. Programma's zoals "Achter de voordeur", bereiken nog niet veel mensen. Nu besteden consultants veel tijd aan het beoordelen van aanvragen. Door basisregelingen zonder (nieuwe) aanvraag toe te kennen aan mensen waarvan de gemeente ervan uitgaat dat ze voor regelingen in aanmerking komen (ambtelijk verstrekken), in plaats van een aanvraag leidend te laten zijn, krijgen medewerkers meer tijd voor een persoonlijke aanpak van bepaalde gevallen.

Heldere doelen en resultaten nodig

De Rekenkamer kan het effect van het beleid moeilijk beoordelen. Dit komt doordat er geen meetbare doelen en meetresultaten zijn. Daardoor kan ook de gemeenteraad haar controlerende en sturende taak lastiger uitvoeren.

Verbeterpunten

De Rekenkamer doet een aantal aanbevelingen aan de raad en het college om het beleid rond minimaregelingen te verbeteren. De raad kan het college opdracht geven om heldere (SMART) doelen te formuleren en om vervolgens verslag uit te brengen relevante cijfers.

Om het bereik van de regelingen te verbeteren heeft het college beter inzicht nodig in wie de hulp nog niet gebruikt en waarom. Meer mensen kunnen succesvol een aanvraag doen als het aanvragen makkelijker is en weten dat er laagdrempelige hulp is bij het aanvragen. Ook kan het bereik worden vergroot als medewerkers meer tijd en ruimte krijgen om de doelgroepen actief te benaderen en maatwerk toe te passen.

Inhoudsopgave

I. Bestuurlijke nota	7
1. Inleiding en vraagstelling	8
2. Kernboodschap	8
3. Conclusies	8
4. Aanbevelingen	9
5. Reactie van het college	11
6. Nawoord	13
II. Nota van bevindingen	15
1. Inleiding	17
1.1. Aanleiding	17
1.2. Onderzoeksmodel	17
1.3. Onderzoeksvragen	18
1.4. Normenkader	18
1.5. Onderzoeksverantwoording	21
2. Bevindingen leefwereld	23
2.1. Inleiding	23
2.2. Bekendheid en toegankelijkheid minimaregelingen	23
2.3. Redenen voor het niet of gedeeltelijk gebruik van minimaregelingen	25
2.4. Het bereik van de doelgroepen	26
2.5. Baten van de regelingen voor de doelgroep	27
2.6. Toetsing normenkader	28
3. Bevindingen uitvoeringswereld	30
3.1. Inleiding	30
3.2. Bevindingen inrichting van de uitvoering	30
3.3. Sterke en verbeterpunten van de uitvoering	32
3.4. Zicht op inwoners waarvan bestaanszekerheid onder druk staat	35
3.5. Toetsing normenkader	36
4. Bevindingen beleidswereld	38
4.1. Inleiding	38
4.2. Gemeentelijk minimabeleid en aansluiting op landelijke regelingen	38
4.3. Bevindingen in beeld brengen behoeften huishoudens	42
4.4. Bevindingen samenhang met aanpalende beleidsterreinen	44
4.4. Bevindingen rolinvulling gemeenteraad	50
4.5. Toetsing normenkader	51
Bijlage 1: Geraadpleegde Bronnen	53

I. Bestuurlijke nota

1. Inleiding en vraagstelling

De Rekenkamer Ede heeft de doeltreffendheid van het minimabeleid van de gemeente Ede onderzocht. Daarbij is aangesloten bij eerdere onderzoeken naar het minimabeleid. De Rekenkamer heeft zich vooral gericht op inkomensondersteuning en het toepassen van maatwerk bij de toekenning daarvan. Daarbij is ook gekeken naar afstemming met andere ondersteuning, zoals WMO, Jeugdwet en Participatiewet. Naast de doeltreffendheid hiervan is gekeken naar de taakinvulling van de raad op dit onderwerp.

Dit rekenkameronderzoek is gestart bij de leefwereld van inwoners en de uitvoeringswereld van professionals en heeft van daaruit de beleidswereld bekeken. Voor het onderzoek is een documentenanalyse uitgevoerd en gesproken met 30 inwoners, professionals van gemeente en partners, beleidsmedewerkers en de wethouder. Daarnaast is als onderdeel van het onderzoek een sessie gehouden met de gemeenteraad. En hebben enkele raadsleden als mystery-guest deelgenomen aan het onderzoek door zelf een aanvraag te doen.

2. Kernboodschap

Het minimabeleid van de gemeente Ede is doeltreffend, in die zin dat inwoners die gebruik maken van minimaregelingen, doorgaans positieve effecten ervaren van deze regelingen. Gesproken inwoners geven aan dat de ondersteuning voor financiële verlichting zorgt en hen helpt rond te komen. Echter, niet alle doelgroepen worden daadwerkelijk bereikt. Naar schatting de helft van de inwoners die wel in aanmerking komen voor ondersteuning, maakt geen gebruik van regelingen. Het gaat dan met name om mensen zonder uitkering.

Om het bereik van de regelingen te kunnen verhogen, is allereerst meer inzicht in het bereik van verschillende doelgroepen nodig. Verder kan gedacht worden aan het vereenvoudigen van kaders, zodat de complexiteit voor inwoners wordt verminderd. Ook door het toepassen van meer maatwerk kan het bereik worden verhoogd. Hierbij is wel van belang om te letten op de financiële effecten voor de gemeente: investeren in meer maatwerk brengt meer uitvoeringskosten met zich mee. Bovendien heeft het verhogen van het bereik op zich een verhogend effect op de benutting van budgetten.

3. Conclusies

Op basis van het onderzoek trekt de Rekenkamer de volgende conclusies:

1. Regelingen voorzien grotendeels in behoeften doelgroep

De regelingen die Ede aanbiedt sluiten aan bij de behoeften van de doelgroep. De onderzochte regelingen zijn met name gericht op directe inkomensondersteuning.

2. Inzicht in het bereik van de regelingen is beperkt en voor zover zichtbaar wordt de doelgroep slechts ten dele bereikt

De gemeente Ede bereikt met de regelingen ca. 50% van de doelgroep.

Uitkeringsgerechtigden weten de regelingen veelal te vinden. Andere groepen worden slechts ten dele bereikt en er is beperkt inzicht in welke mensen en groepen niet-bereikt worden. De meeste inwoners komen via partners van de gemeente en het netwerk van de inwoner terecht bij de gemeente.

Oorzaken van het beperkte bereik zijn:

- Er is een gebrek aan kennis bij inwoners over de regelingen en over de vraag of ze ervoor in aanmerking komen
- Inwoners vinden de aanvraagprocedures ingewikkeld en tijdrovend wat een barrière vormt.
- Negatieve ervaringen van inwoners met de overheid in brede zin, zoals een gevoel van wantrouwen en eerdere afwijzingen, ontmoedigen inwoners om een aanvraag te doen.
- Gevoel van schaamte of trots weerhoudt inwoners ervan om hulp te vragen

3. Structureel complexe armoedeproblematiek oplossen vergt meer maatwerk met één aanspreekpunt, maar de capaciteit hiervoor ontbreekt

Om armoede meer structureel op te lossen is meer maatwerk en regie nodig vanuit de gemeente. Ook het vroeg signaleren van problematische situaties bij inwoners is belangrijk om complexe problematiek te voorkomen. Maatwerk wordt nu slechts bij een beperkt aantal casussen toegepast, mede doordat de (personele) capaciteit ontbreekt. Tegelijkertijd wordt er beperkt gebruik gemaakt van ambtelijk verstreken, waardoor relatief veel capaciteit wordt ingezet voor het beoordelen en toekennen van aanvragen. Dit capaciteitsprobleem kan deels opgelost worden door meer ambtshalve te gaan verstrekken van regelingen. De gemeente ontwikkelt verschillende initiatieven om inwoners vroeger in beeld te krijgen, zoals het programma achter de voordeur, dat nu slechts in een klein gebied wordt uitgerold.

4. Effecten en doelmatigheid van het minimabeleid zijn beperkt inzichtelijk

De doelmatigheid en effecten van het armoedebelaid zijn niet inzichtelijk door het ontbreken van SMART-gedefinieerde doelen en resultaten. De doelen zijn vaak ruim en algemeen beschreven, waardoor het lastig is om te bepalen wat exact bereikt moet worden. Er ontbreken meetbare indicatoren met streefwaarden, zoals percentages, aantallen of benchmarks die het succes van het doel definiëren. Wel heeft de gemeente in haar recent vastgestelde beleidsdocument ER-doelen (mindER, betER, hogER) en indicatoren beschreven waarop zij wil gaan monitoren.

5. Partners geven aan evaluerend overleg te missen

Het minimabeleid van de gemeente Ede krijgt gestalte door samenwerking tussen gemeente en een groot aantal externe partners. De gemeente en partners geven aan dat samenwerkingsrelaties over het algemeen goed zijn, hoewel niet altijd duidelijk is wie wat doet. Ook missen partners structureel overleg over cliënten; voorheen was hier een ketenoverleg voor ingericht. Er worden gesprekken gevoerd over doelrealisatie en er is een cyclus leren en ontwikkelen, maar partners voelen zich niet betrokken bij de beleidsvorming. Leerervaringen uit de praktijk van consultants worden verzameld en teruggekoppeld; dit leidt soms tot verbetering van werkwijzen. Partners ervaren deze terugkoppelingsmogelijkheid minder.

6. Gemeenteraad ervaart beperkte sturing op het minimabeleid

De gemeenteraad wordt hoofdzakelijk geïnformeerd via de planning- en control cyclus. Daarnaast ontvangen zij periodieke brieven en bijvoorbeeld de monitor sociaal domein. De gemeenteraad volgt het minimabeleid actief, maar kan zijn kaderstellende en controlerende rol beperkt invullen, mede door het ontbreken van concrete doelen en een strakke beleidstheorie en beleidscyclus. Raadsleden geven aan vooral informatie over het bereik en effect van de regelingen te missen. De gemeenteraad volgt het minimabeleid kritisch en komt in een aantal gevallen met voorstellen zoals de voorstellen over de 130% en het samenwonen.

4. Aanbevelingen

De Rekenkamer doet op basis van de conclusies de volgende aanbevelingen:

Aan de gemeenteraad:

1. Investeer in het in kaart brengen van het bereik van de regelingen

Om het bereik van regelingen buiten de doelgroep uitkeringsgerechtigden te vergroten is beter inzicht nodig in de doelgroep. Hierdoor ontstaat ook een beter inzicht in de factoren die het bereik beperken. Op basis hiervan kunnen zo nodig kaders en/of werkwijzen gericht worden aangepast. Wees daarbij wel bedacht op mogelijk hogere uitgaven als het bereik toeneemt

2. Stel concrete doelen vast voor het minimabeleid

Door concrete (SMART) doelen en resultaten vast te stellen en hierover verantwoording te vragen in monitoringsdocumenten voor het minimabeleid, kan de controlerende taak van de raad worden versterkt. Dit betekent ook dat de doelen zijn voorzien van KPI's met streefwaarden. Denk in ieder geval aan doelen op het gebied van het bereik en het effect van regelingen en de aansluiting op behoeften van inwoners.

Aan het college van B&W:

3. Bied de uitvoering de ruimte om het bereik te verhogen en de dienstverlening te verbeteren

Bied op basis van de door de gemeenteraad vastgestelde kaders aan professionals de ruimte om maatwerk en andere diensten te leveren waar dat nodig is voor het verhogen van het bereik en het verbeteren van de effectiviteit. Neem hierin mee dat mogelijk het AVG-protocol moet worden aangepast, zodat uitwisseling van gegevens makkelijker verloopt. Mogelijke aanpassingen in de werkwijzen zijn:

- meer maatwerk
- het ambtshalve verstrekken van regelingen
- het uitbreiden van de vroegsignalering
- het geven van meer aandacht en nazorg in de trajecten
- meer lokale inlooppunten in de wijken.

4. Geef de raad inzicht in effecten van het minimabeleid

Geef de raad inzicht in de (verwachte) effecten van het minimabeleid op basis van concrete (SMART) doelen en resultaten. Verzamel hiervoor de gegevens op basis van vastgestelde KPI's en streefwaarden.

5. Betrek partners bij de leer- en verbetercyclus in het minimabeleid

Zoals aangegeven in conclusie 5, zouden partners graag meer betrokken worden bij de leer- en verbetercyclus. Betrek de inzichten van partners bij het opstellen of aanpassen van beleid, en bij het verbeteren van werkwijzen in de praktijk, en koppel hierover terug naar partners.

5. Reactie van het college

Burgemeester en Wethouders

Gemeente Ede

Rekenkamer Ede
Postbus 9022
6710 HK Ede

uw kenmerk	uw brief van	zaaknummer	behandeld door	telefoonnummer	e-mail
-	-	486791	Judith de Jonge	14 0318	info@ede.nl
Onderwerp				bijlage(n)	Ede,
Bestuurlijke reactie onderzoek rekenkamer Zicht op bereik -				-	3 juni 2025
Minimaregelingen van de gemeente Ede Onderzocht					

Geachte leden van de Rekenkamer,

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van uw rapport "Zicht op bereik - Minimaregelingen van de gemeente Ede". De centrale onderzoeksvraag van het onderzoek is: 'In hoeverre is het minimabeleid van de gemeente Ede doeltreffend?'.

Een goed werkend minimabeleid draagt bij aan het kunnen meedoen in de samenleving en financieel rond kunnen komen. Het evalueren en bijstellen van minimaregelingen is daarom ook al structureel onder onze aandacht. In mei 2024 hebben we de gemeenteraad geïnformeerd over de onderzoeken van het NIBUD, onderzoeksbureau Labyrinth en de gemeente Ede (zie zaaknummer 446232), waarbij ook naar het bereik van de regelingen is gekeken. Deze onderzoeken, samen met de periodieke gesprekken die we voeren met onze inwoners en partners, dragen bij aan de aanscherping van het minimabeleid. Het voorliggende rapport van de Rekenkamer vormt een aanvulling op deze informatiestromen en ondersteunt de ingezette beweging van de Visie van het Sociaal Domein. Het bevestigt ons om in te zetten op de ingeslagen weg als het gaat om het ondersteunen van inwoners bij het verkrijgen van voldoende inkomen. Daarbij blijven wij nauwgezet ontwikkelingen volgen bij andere gemeenten, zoals het Maatschappelijk Meedoen Budget bij de gemeente Wageningen.

In het kader van bestuurlijk wederhoor hebben wij de volgende reactie op de conclusies en aanbevelingen in het rapport.

Aanbevelingen aan de gemeenteraad Reactie van het college op aanbeveling 1

Aanbeveling 1: Investeer in het in kaart brengen van het bereik van de regelingen

In lijn met het rapport van het NIBUD is het van belang dat inwoners die recht hebben op de regelingen deze ook daadwerkelijk aanvragen en verkrijgen om hun maandbegroting rond te kunnen krijgen. Het bereiken van de doelgroep is hierbij randvoorwaardelijk. Op basis van cijfers van het CBS en onze eigen gemeentelijke data weten we wat bij benadering de omvang van de populatie is die in aanmerking komt voor de regelingen. Ook weten we het daadwerkelijke gebruik van de regelingen. We gebruiken als gemeente verschillende communicatiekanalen om inwoners te wijzen op de regelingen. Een grote rol zien we hierbij weggelegd voor onze partners, die vaak dichterbij de inwoner staan. Dit geldt met name voor het bereiken van inwoners die niet onder onze bijstandspopulatie vallen en die we daardoor niet automatisch in beeld hebben. Bij een aantal partners geldt hierbij een actief outreachende aanpak. Een ontwikkeling waarbij we verwachten dat we het bereik vergroten en meer zicht krijgen op de doelgroep is de start van de Edepas. Dit is een pas die gericht is op alle inwoners van de gemeente Ede, waar ook minimaregelingen op zullen worden geladen.

Gemeente Ede, Postbus 9022, 6710 HK Ede. Telefoon 14 0318
Bezoekadres: Bergstraat 4, Ede
E-mail info@ede.nl. Website www.ede.nl

Door het potentieel grote bereik van deze pas, is de verwachting dat we ook inwoners gemakkelijker zullen bereiken die geen bijstandsuitkering hebben, maar wel recht hebben op minimaregelingen.

Reactie van het college op aanbeveling 2

Aanbeveling 2: Stel concrete doelen vast voor het minimabeleid

Het stellen van doelen is van belang om te meten in hoeverre het minimabeleid effectief is en waar bijsturing nodig is. De aanbeveling om concrete doelen vast te stellen, vindt zijn uitwerking in de vertaling van de door de gemeenteraad vastgestelde Visie Sociaal Domein in de komende periode.

Aanbevelingen aan het college van B&W

Reactie van het college op aanbeveling 3

Aanbeveling 3: Bied de uitvoering de ruimte om het bereik te verhogen en de dienstverlening te verbeteren

In het rapport wordt met maatwerk bedoeld op de voor- en nazorg en een integrale aanpak bij inkomensbeleid. We onderschrijven het grote belang van het integraal benaderen van vragen van inwoners. Met de organisatieontwikkeling die op dit moment plaatsvindt in het sociaal domein, maken we een beweging waarbij de onderlinge samenwerking en de toegang rondom de inwoner centraal staat. Ook het ambtshalve verstrekken van minimaregelingen past binnen de nieuwe visie van het sociaal domein; we richten ons op het voorkomen in plaats van genezen (investeren in bestaanszekerheid) en het ongelijk investeren voor gelijke kansen. Het wetsvoorstel Proactieve Dienstverlening (op het moment van schrijven in consultatie bij de Raad van State) biedt hiervoor mogelijkheden.

De komende tijd verkennen we wat er nodig is om ambtshalve verstrekkingen mogelijk te maken. Verder continueren en breiden we waar mogelijk vroegsignalering uit, net als nazorg in de trajecten. De aandacht voor de behoefte van de inwoner na afwijzing van een aanvraag wordt geborgd in de toepassing van de verwachte Participatiewet in Balans. We breiden de inlooppunten in de wijken uit door de inzet van een sociaal raadvrouw en het versterken van het gebiedsgericht werken. Voorgaande ontwikkelingen en investeringen in het verhogen van het bereik en het verbeteren van de dienstverlening kunnen leiden tot hogere kosten voor de gemeente.

Reactie van het college op aanbeveling 4

Aanbeveling 4: Geef de raad inzicht in effecten van het minimabeleid

We verwijzen voor onze reactie op deze aanbeveling naar aanbeveling 2 aan de gemeenteraad (*stel concrete doelen vast voor het minimabeleid*).

Reactie van het college op aanbeveling 5

Aanbeveling 5: Betrek partners bij de leer- en verbetercyclus in het minimabeleid.

Zoals benoemd bij aanbeveling 1, geldt dat we een grote rol zien voor onze maatschappelijke partners in het bereiken van onze inwoners. Maatschappelijke partners staan in veel gevallen dichterbij de inwoner en kunnen inwoners wijzen op regelingen van de gemeente en landelijke overheid. Als gemeente hebben we regelmatig gesprekken met onze partners, waarbij we ook aandacht besteden aan het minimabeleid. Signalen uit deze gesprekken benutten we om het beleid aan te scherpen. Daarnaast delen we wijzigingen in beleid met de maatschappelijke partners.

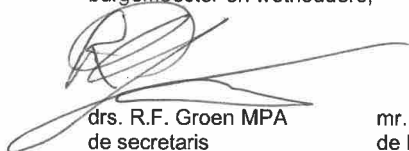
Vervolg

In de vertaling van de Visie Sociaal Domein nemen wij de aanbevelingen mee. Dit vertaalt zich grotendeels in het Integraal Beleidskader wat op een later moment aan de gemeenteraad wordt aangeboden.

Dankwoord

Graag bedanken wij u voor het onderzoek en het uitbrengen van het rapport.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders,

drs. R.F. Groen MPA
de secretaris

mr. L.J. Verhulst
de burgemeester

6. Nawoord

De Rekenkamer bedankt het college van B en W voor zijn uitgebreide reactie. Het college geeft aan zich te herkennen in de conclusies. En zegt al een aantal aanbevelingen op te pakken in het nieuwe beleid voor het sociaal domein. De Rekenkamer ziet ook dat het college op dat punt goede ambities heeft die aansluiten bij dit rapport. De Rekenkamer wil het college nog wel enkele aandachtspunten meegeven.

In zijn reactie geeft het college aan het bereik te willen vergroten. Hiervoor gaan ze samenwerken met maatschappelijke partners. Uit het onderzoek van de Rekenkamer blijkt dat de maatschappelijke partners ook niet goed in beeld hebben wie al hulp krijgt en wie niet. Ook zeggen de maatschappelijke partners zich nog niet altijd een gelijkwaardige gesprekspartner te voelen over mogelijke verbeteringen. Er lijkt nog een goed gesprek nodig met deze partners over hoe die samenwerking goed kan worden vormgegeven.

Daarnaast kan de gemeente ook zelf actie ondernemen en actief communiceren over de manieren waarop mensen hulp kunnen krijgen bij het aanvragen van ondersteuning. Hulp via de partners, extra inlooppunten of een sociale raadvrouw hebben ook bekendheid nodig.

De Rekenkamer begrijpt dat het probleem met bereik een complex probleem is. De inwoners weten niet dat ze in aanmerking komen voor hulp. En de gemeente weet niet welke mensen nog geen gebruik maken van de regelingen. In de nieuwe beleidsaanpak zien we al concrete aanknopingspunten om dit te verbeteren. Daarom is het in beeld brengen van het bereik met goede indicatoren belangrijk. Zo kan bijgehouden worden of de gekozen aanpak het gewenste effect heeft. En het bestuur kan op tijd bijsturen als dit niet zo is.

De Rekenkamer ziet uit naar de behandeling van dit onderzoek in de raad. We hopen de raad en het college een stap verder te brengen bij het verbeteren van het minimabeleid met ons rapport.

II. Nota van bevindingen

1. Inleiding

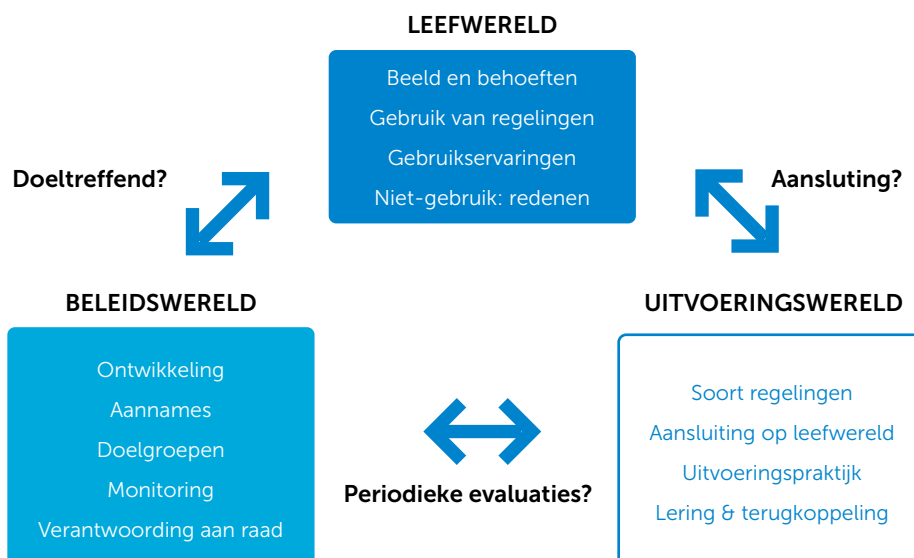
1.1. Aanleiding

De Rekenkamer Ede heeft besloten een onderzoek naar het minimabeleid uit te voeren. Het onderzoek sluit aan bij de door de gemeente uitgevoerde onderzoeken op het vlak van het minimabeleid door het NIBUD (2023) en Labyrint (2023). Het NIBUD heeft een onderzoek uitgevoerd naar het effect van de minimaregelingen in de gemeente Ede op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Het NIBUD onderzoek betreft niet zozeer een onderzoek naar de doeltreffendheid of doelmatigheid van het minimabeleid, maar betreft een doorrekening van het huidige beleid. Daarnaast heeft de gemeente Ede een onderzoek ingesteld via Labyrint, omdat zij graag wilde weten hoeveel inwoners gebruik maken van de minimaregelingen en waar de verbetermogelijkheden liggen.

Dit rekenkameronderzoek kijkt naast de leefwereld van inwoners ook naar de uitvoeringswereld van professionals en de beleidswereld van beleidsmakers. Het onderzoek richt zich, naast doeltreffendheid van het minimabeleid, ook op de controlerende- en de kaderstellende rol van de raad. Daarnaast wordt gekeken naar de rol van de raad bij het vaststellen van het beleid en de informatievoorziening aan de raad aangaande het minimabeleid. Het onderzoek richt zich op de minimaregelingen, bedoeld voor inwoners met een laag inkomen. En onderzoekt het gebruik van maatwerk voor toekenning van aanvragen.

1.2. Onderzoeksmodel

In het onderstaande onderzoeksmodel worden drie werelden aan elkaar gespiegeld: de leefwereld van de inwoners, de beleids- en uitvoeringswereld van de gemeente en de uitvoerende wereld van externe professionals en vrijwilligers. In veel eigen (en ander) onderzoek ziet B&A terug dat bij het bedenken van de regelingen sprake kan zijn van een mismatch tussen deze drie niet altijd op elkaar aansluitende werelden. Veel goed bedoeld beleid en ondersteuning is (te) ingewikkeld voor bewoners, sluit niet aan bij hun leefwereld en bereikt hen daardoor beperkt of niet. De mate van aansluiting tussen deze werelden bepaalt in sterke mate de doeltreffendheid van het beleid rondom minimaregelingen bestaansonzekerheid. Het drieledige onderzoeksmodel is als volgt schematisch weer te geven:

1.3. Onderzoeksvragen

Dit onderzoek sluit aan bij de door de gemeente uitgevoerde onderzoeken op het vlak van het minimabeleid door het NIBUD en Labyrinth, waarin effect op de financiële positie van inwoners met lage inkomens is bekeken. Dit onderzoek richt zich, naast doeltreffendheid van het minimabeleid, ook op de controlerende- en de kaderstellende rol van de raad.

De centrale onderzoeksvraag van dit onderzoek is:

In hoeverre is het minimabeleid van de gemeente Ede doeltreffend?

De volgende deelvragen zijn daarbij per wereld ingedeeld.

Onderzoeksvragen 'leefwereld'

1. Hoe bekend en toegankelijk zijn de diverse minimaregelingen voor de doelgroep?
2. Welke redenen noemen huishoudens die wel voor regelingen in aanmerking komen, om niet of slechts gedeeltelijk bij de gemeente aan te kloppen?
3. In welke mate bereikt de gemeente de doelgroepen van de minimaregelingen/schuldhelpverlening?
4. In hoeverre heeft de doelgroep baat bij de regelingen?

Onderzoeksvragen 'uitvoeringswereld'

5. Hoe vertaalt het beleid zich naar de uitvoering?
6. Welke sterke punten en verbeterpunten identificeren uitvoerders in het aanvraag- en gebruiksproces van de regelingen (zo mogelijk uitgesplitst naar doelgroep) en zijn hierin verschillen per regeling?
7. In welke mate zijn bewonersgroepen waarvan de bestaanszekerheid onder druk staat in zicht bij de uitvoerders?

Onderzoeksvragen 'beleidswereld'

8. Waaruit bestaat het gemeentelijke minimabeleid en hoe is de aansluiting op de landelijke regelingen?
9. Zijn de behoeften van de huishoudens in beeld gebracht bij de ontwikkeling en aanscherping van het beleid?
10. Op welke wijze is samenhang aangebracht met aanpalende terreinen, zoals de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wmo?
11. Zijn de beoogde effecten van de genomen maatregelen duidelijk en wordt de doeltreffendheid periodiek geëvalueerd?
12. Worden de doelstellingen in het gemeentelijk beleid behaald?
13. Op welke manier wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de uitvoering van het minimabeleid? Stelt de geboden informatie de gemeenteraad in staat zijn kaderstellende en controlerende rol adequaat te vervullen?
14. Hoe vult de Edese gemeenteraad de kaderstellende en controlerende rol op het gebied van het minimabeleid in?

1.4. Normenkader

Het normenkader voor dit onderzoek is in onderstaande tabel weergegeven. In het normenkader worden de te onderzoeken aspecten benoemd en worden normen geformuleerd om tot een objectieve beantwoording van de onderzoeksvragen te komen. Aan de hand van dit normenkader wordt getoetst en beoordeeld of de gemeente de eigen doelen behaalt en voldoet aan algemene normen.

Onderdeel onderzoeksmodel	Vraag	Normen
Leefwereld	Hoe bekend en toegankelijk zijn de diverse minimaregelingen voor de doelgroep?	Bewoners zijn bekend met de mogelijkheden van alle regelingen Het aanvraagproces voor deze publieke voorzieningen is helder, transparant en gebruiksvriendelijk Bewoners weten waar ze terecht kunnen voor advies en assistentie
	Welke redenen noemen huishoudens die wel voor regelingen in aanmerking komen, om niet of slechts gedeeltelijk bij de gemeente aan te kloppen?	Beschrijvende vraag, geen norm.
	Bereikt de gemeente de doelgroepen van de minimaregelingen/schuldhelpverlening?	De gemeente bereikt tenminste 90 procent van de doelgroepen met het minimabeleid.
	In hoeverre heeft de doelgroep baat bij de regelingen?	Regelingen en uitvoeringsaanpakken dragen volgens de inwoners bij aan verbeteringen in hun bestaanszekerheid afgemeten aan de hulpbronnen die ze ter beschikking hebben.
Uitvoeringswereld	Hoe vertaalt het beleid zich naar de uitvoering?	Beleidsdoelen zijn leidend in de opdrachten aan interne en externe uitvoerders. Het beleid is goed ingebed in de organisatie. Er zijn heldere afspraken gemaakt over de interne samenwerking bij de gemeente, zowel tussen beleidsterreinen als tussen beleid en uitvoering. De gemeente heeft een sluitend aanbod voor inwoners met beperkte financiële middelen.
	Welke sterke punten en verbeterpunten identificeren uitvoerders in het aanvraag- en gebruiksproces van de regelingen (zo mogelijk uitgesplitst naar doelgroep) en zijn hierin verschillen per regeling?	Beschrijvende vraag, geen norm.
	In welke mate zijn bewonersgroepen waarvan de bestaanszekerheid onder druk staat in zicht bij de uitvoerders?	Uitvoerders hebben helder zicht op deze bewonersgroepen en hun behoeften. Uitvoerders monitoren periodiek sociale en demografische ontwikkelingen die het doelgroepbereik beïnvloeden en stellen hun aanpak daarop bij.
Beleidswereld	Waaruit bestaat het gemeentelijke minimabeleid en hoe is de aansluiting op de landelijke regelingen?	Het beleid voldoet aan actuele standaarden. Het beleid is SMART geformuleerd. De geformuleerde doelen hebben daadwerkelijk betrekking op het bestrijden van de financiële effecten van armoede en het stimuleren van participatie van minima in de maatschappij. Het gemeentelijk minimabeleid draagt bij aan de landelijke regelingen

Onderdeel onderzoeksmodel	Vraag	Normen
	Zijn de behoeften van de huishoudens in beeld gebracht bij de ontwikkeling en aanscherping van het beleid?	De gemeente heeft zicht op de aard en omvang van de financiële problemen van de beoogde doelgroepen van het Minimabeleid De gemeente gaat zelf of via partners na of de regelingen voorzien in de behoefte van huishoudens. Dit leidt waar nodig tot ontwikkeling en aanscherping van beleid en uitvoering.
	Op welke wijze is samenhang aangebracht met aanpalende terreinen, zoals de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wmo?	De gemeente Ede heeft een integraal koepelbeleid voor het sociaal domein, met samenhangende doelen op aanpalende terreinen die elkaar wederzijds versterken
	Zijn beoogde effecten van de genomen maatregelen duidelijk en wordt de doeltreffendheid periodiek geëvalueerd?	In het minimabeleid wordt gestuurd op effecten, die helder en 'smart' zijn geformuleerd De gemeente heeft kwalitatief en kwantitatief inzichtelijk wat de effecten van het minimabeleid zijn. De gemeente evalueert tweejaarlijks de doeltreffendheid van de maatregelen.
	Worden de doelstellingen in het gemeentelijk beleid behaald?	Het beleid wordt tijdig geëvalueerd en bijgesteld. De gemeente behaalt de eigen doelstellingen. De monitorgegevens bieden inzicht in het doelbereik, het bereik van huishoudens en de effecten op de bestaanszekerheid van de doelgroepen. De gemeente heeft samen met uitvoeringspartners een leer- en verbetercyclus waarmee de uitvoering wordt gemonitord/ bijgestuurd en beleid zo nodig wordt aangepast.
	Op welke manier wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de uitvoering van het minimabeleid? Stelt de geboden informatie de gemeenteraad in staat zijn kaderstellende en controlerende rol adequaat te vervullen?	De raad ontvangt periodiek informatie over de aard, het proces, de omvang, het doelbereik en het effect van alle minimaregelingen. De geboden informatie stelt de raad in staat om de kaderstellende en controlerende rol te vervullen.
	Hoe vult de Edese gemeenteraad de kaderstellende en controlerende rol op het gebied van het minimabeleid in?	De raad stelt duidelijke en werkbare kaders vast voor het armoedebeleid. De raad stuurt op basis van deze ontvangen informatie om het doelbereik van het minimabeleid te vergroten.

1.5. Onderzoeksverantwoording

Scope

De scope van het onderzoek is van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2024.

Documentenstudie

Als eerste is gekeken naar de minimaregelingen die de gemeente biedt. Welke regelingen kent de gemeente en welke voorwaarden gelden daarvoor? Op basis van gemeentelijke cijfers is in beeld gebracht hoe het gebruik en bereik van deze regelingen zich heeft ontwikkeld.

De documentenstudie heeft zich ten tweede gericht op wat gedaan moet worden om inkomensondersteuning te ontvangen van de gemeente. Dit betreft onder andere de informatieverstrekking, het proces van toekenning, en tot slot welke regels zijn opgesteld en vastgesteld. Het derde deel van de documentstudie heeft zich gericht op een analyse van het beleid rondom armoede, schulden en bestaanszekerheid. Daarbij is ook gekeken naar hoe de raad hierover geïnformeerd wordt door het college.

Interviews met inwoners

Een selectie is gemaakt van geanonimiseerde bestanden van inwoners die gebruik maken van gemeentelijke inkomensregelingen. Het is gelukt om bij 30 inwoners een interview af te nemen over hun ervaringen met het proces van aanvragen en het effect dat de hulp voor hen heeft gehad. Deze selectie is gemaakt aan de hand van bestanden ontvangen vanuit de gemeente. Vervolgens zijn deze mensen benaderd en geïnterviewd. Deze selectie is gemaakt aan de hand van bestanden ontvangen vanuit de gemeente. Vervolgens zijn deze mensen benaderd en geïnterviewd. Van de 30 inwoners die zijn geïnterviewd, hebben 9 enkel gebruikgemaakt van de energietoeslag. Het is mogelijk dat deze groep niet altijd in aanmerking komt voor andere minimaregelingen. Zij zijn wel meegenomen in de vergelijkende cijfers in de resultaten. Ook is de selectie gemaakt op basis van type huishouden en van het aantal regelingen waarvan een huishouden gebruik maakt. Qua huishoudens is dit de volgende verdeling:

- Alleenstaande met kinderen: 7 inwoners
- Stel met kinderen: 3 inwoners
- Alleenstaande zonder kinderen: 15 inwoners
- Alleenstaande AOW'er: 5 inwoners

Verder heeft de helft van de gesproken inwoners aangegeven dat er sprake is van een chronisch ziektebeeld, waardoor zij langdurig niet kunnen voorzien in voldoende inkomen.

Interviews met uitvoerende medewerkers die inwoners helpen

Interviews hebben plaats gevonden met uitvoerende medewerkers van gemeente en partners. Het doel van deze gesprekken was om te achterhalen:

- Hoe het proces van aanvragen verloopt;
- Hoe inwoners bij de hulp en ondersteuning terecht komen;
- Wat gedaan wordt om het bereik van inwoners te vergroten;
- Wat verklaringen zijn voor het niet-bereiken van de inwoners.

Ook zijn uitvoerders bevraagd op wat goed gaat en wat beter kan. Uitvoerders is ook gevraagd om hun mening te geven over de bevindingen uit de interviews onder inwoners.

Interviews met beleidsmakers

Interviews hebben plaatsgevonden met de beleidsmedewerkers verantwoordelijk voor armoedebestrijding en bestaanszekerheid. Daarnaast heeft een interview met de verantwoordelijk wethouder plaatsgevonden. In deze gesprekken is nagegaan:

- Wat de belangrijkste doelen zijn van de gemeente;
- Hoe de gemeente stuurt op het doelbereik;
- Wat verklaringen zijn voor bereikte resultaten
- Wat goed gaat en wat beter kan.

Ook is hen gevraagd naar hun mening over de opbrengsten uit de gesprekken met inwoners en met uitvoerders.

Mystery Guest onderzoek door raadsleden

In totaal 9 (burger)raadsleden zijn aan de hand van situaties van inwoners op zoek gegaan naar hulp en ondersteuning. Het betroffen door de onderzoekers opgestelde praktijksituaties van inwoners die kunnen leiden tot een aanvraag bij de gemeente bij één of meer van de onderzochte inkomensregelingen. Raadsleden is gevraagd om niet een definitieve aanvraag in te dienen, maar de aanvraag stop te zetten. Deelnemende raadsleden hebben via een vragenlijst hun ervaringen met het zoeken naar en het aanvragen van hulp bijgehouden. De uitkomsten van deze vragenlijst zijn opgenomen in de bevindingen.

Groepsgesprek met een vertegenwoordiging van de raad

De laatste fase in het onderzoek betrof een groepsgesprek met een vertegenwoordiging van de raad. Tijdens dit gesprek zijn de eerste resultaten besproken. Met de raadsleden is gesproken over hun kaderstellende en controlerende rol in relatie tot het onderwerp: wat gaat goed en wat kan beter?

Waar mogelijk zijn bevindingen uit de leefwereld van bewoners voorgelegd aan uitvoerders en ervaringen van inwoners en uitvoerders voorgelegd aan beleidsmakers om bevindingen te toetsen.

2. Bevindingen leefwereld

2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen over de ervaringen van inwoners, het bereik van de regelingen en de effecten ervan weergegeven. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen per deelvraag op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een onderbouwing van dat antwoord. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader.

In dit hoofdstuk zijn de volgende deelvragen beantwoord:

1. Hoe bekend en toegankelijk zijn de diverse minimaregelingen voor de doelgroep?
2. Welke redenen noemen huishoudens die wel voor regelingen in aanmerking komen, om niet of slechts gedeeltelijk bij de gemeente aan te kloppen?
3. In welke mate bereikt de gemeente de doelgroepen van de minimaregelingen/schuldhelpverlening?
4. In hoeverre heeft de doelgroep baat bij de regelingen?

2.2. Bekendheid en toegankelijkheid minimaregelingen

1. Hoe bekend en toegankelijk zijn de diverse minimaregelingen voor de doelgroep?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De meerderheid van de geïnterviewde inwoners is bekend met de minimaregelingen (20 van de 30). De andere 10 gesproken inwoners die gebruik maakten van 1 regeling zijn vanuit de energieregeling geselecteerd, met het doel niet-gebruikers te identificeren, die of geen recht hadden op andere regelingen of waarschijnlijk niet bekend waren met de andere regelingen.
- De helft van de geïnterviewde inwoners wist niet waar ze terecht konden voor ondersteuning en moesten zelf veel uitzoeken (15 van de 30).
- De meerderheid van de geïnterviewde inwoners kreeg via hun netwerk of organisaties zoals Malkander en Vluchtelingenwerk informatie over de regelingen (18 van de 30).
- Het mystery guest onderzoek laat zien dat de duidelijkheid van inkomensregelingen met een 6,7 is beoordeeld, en dat de toegankelijkheid wordt beoordeeld met een 7,4.

Onderbouwing

De meerderheid (20 van de 30) van de gesproken inwoners maakt(e) gebruik van meerdere inkomensregelingen en was inmiddels bekend met de regelingen. De helft van de inwoners (15 van de 30) gaf aan dat op het moment dat zij in de problemen kwamen, niet wisten dat ze bij de gemeente terechtkonden voor ondersteuning. Van de 30 geïnterviewde inwoners zijn er 18 via hun netwerk of een organisatie doorverwezen naar de gemeente om ondersteuning aan te kunnen vragen. De meerderheid (20 van de 30) gesproken inwoners vond de communicatie met de gemeente moeilijk of slecht, wat een extra drempel vormde. Voorbeelden van inwoners waren dat de gemeente beloftes niet na kwam, niets van zich liet horen, niet meer inzicht in regelingen kon bieden, menselijker kon kijken naar inwoners,

duidelijkere website/informer, liever bellen dan brieven, betere interne communicatie, meer maatwerk, meer persoonlijk contact en één vast aanspreekpunt. Uit gesprekken over beleid en uitvoering met de gemeente blijkt dat in de communicatie over regelingen een belangrijke rol voor partners is weggelegd. Ook worden mensen met een uitkering door hun consulent doorverwezen naar de aanvullende regelingen. Verder ontvangen zij meerdere keren per jaar informatie over regelingen.

"Ik zou graag zien dat er meer maatwerk wordt geboden, met een betere communicatie en ondersteuning die specifiek gericht is op de behoeften van mensen met bijvoorbeeld autisme. Idealiter heeft mijn cliënt toegang tot een vast aanspreekpunt dat de situatie begrijpt en met ons meedenkt, zodat we niet steeds het verhaal opnieuw moeten vertellen."

Het Nibudrapport¹ geeft aan dat het belangrijk is dat huishoudens alle inkomensondersteuning aanvragen waar ze voor in aanmerking komen om zo bestaansonzekerheid aan te pakken. Het rapport benadrukt dat het niet-gebruik van regelingen een groot probleem is voor inwoners met financiële zorgen en dat gerichte communicatie en eenvoudige procedures essentieel zijn om dit te verminderen.

"Meer maatwerk en aandacht voor de persoonlijke situatie van de inwoner zou effectiever zijn. Het is belangrijk om mensen niet te dwingen een bepaalde richting op te gaan, maar om inzicht te hebben in de behoeften en mogelijkheden van de doelgroep"

Mystery guest onderzoek

Tijdens het mystery guest onderzoek door 9 raadsleden zijn verschillende zoekmethoden gebruikt om hulp en informatie te verkrijgen, waarbij internet de meest gebruikte bron is. Bellen is een tweede veelgebruikte methode, gevolgd door het bezoeken van fysieke locaties. Het bellen biedt vaak directe hulp, maar verwijst gebruikers vaak door naar onlinebronnen, wat een extra drempel opwerpt voor degenen die niet digitaal vaardig zijn. Wat betreft de duidelijkheid van de beschikbare inkomensregelingen, blijkt uit het onderzoek onder de 9 mystery guests dat de gemiddelde score 6,7/10 is. De 9 mystery guests geven aan dat de complexiteit van de regels en het gebruik van kleine lettertypes aanzienlijke barrières kunnen zijn, vooral voor laaggeletterden en mensen die niet goed met digitale middelen overweg kunnen. Een respondent gaf aan: "Met veel doorklikken en goed lezen kom je er wel, maar het is een uitdaging voor mensen die niet taalvaardig zijn." Dit wijst op een gebrek aan gebruiksvriendelijkheid en het feit dat sommige doelgroepen moeilijk toegang hebben tot de informatie. De toegankelijkheid van hulp wordt gewaardeerd met een gemiddelde score van 7,4/10. 7 respondenten vonden de toegankelijkheid prima en goed, terwijl de 2 andere respondenten ervoeren een barrière in het aanvraagproces, omdat zij veel persoonlijke gegevens via de gemeentelijke portal moeten verstrekken. Een respondent merkte op: "De vragen die gesteld worden voelen als 'billen bloot' en dat kan vernederend overkomen, vooral bij vragen over de waarde van overige bezittingen." Volgens deze respondenten kan dit als een ontmoedigende ervaring worden gezien, die mensen ervan kan weerhouden om verder te gaan met het proces.

1 Nibudrapport Minima Effectrapportage Ede 2023

2.3. Redenen voor het niet of gedeeltelijk gebruik van minimaregelingen

2. Welke redenen noemen huishoudens die wel voor regelingen in aanmerking komen, om niet of slechts gedeeltelijk bij de gemeente aan te kloppen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Ingewikkelde en tijdrovende aanvraagprocedures (13 van de 30).
- Gebrek aan kennis over de regelingen (15 van de 30).
- Schaamte of trots om (te laat) hulp te vragen (2 van de 30).
- Negatieve ervaringen met de overheid, zoals gevoel van wantrouwen of geen maatwerk (11 van de 30).
- Makkelijke en soepele ervaringen met de aanvraagprocedures (17 van de 30).
- De 9 mystery guests beoordelen het proces van aanvragen met een 7/10. Hoewel duidelijke beslisbomen en formulieren als positief worden ervaren, veroorzaken inconsistenties in de aanvraagroutes frustraties bij de gebruikers.

Onderbouwing

Het proces van het vinden en aanvragen van hulp werd door 13 van de 30 van de geïnterviewde inwoners als moeilijk ervaren. Van de geïnterviewde inwoners gaven deze 13 inwoners aan dat ze of er niet van wisten, of dat het verzamelen van de benodigde documenten en het indienen van aanvragen tijdrovend, herhalend en ingewikkeld was. Dit werd verder bemoeilijkt door het feit dat veel gesproken inwoners (18 van de 30) afhankelijk waren van hulp van derden, zoals bewindvoerders of organisaties, om de juiste ondersteuning te vinden en aan te vragen.

11 van de 30 gesproken inwoners voelden zich niet serieus genomen of hadden verwacht dat maatwerk geboden werd door de gemeente. Daarnaast gaven 2 geïnterviewde inwoners aan dat zij zich schaamden om hulp te vragen of te trots waren en daarom geen of te laat hulp zochten. De andere 17 inwoners ervoeren het proces van het vinden en aanvragen van hulp als makkelijk en soepel.

Uit het mystery guest onderzoek door 9 raadsleden blijkt dat het proces van aanvragen beoordeeld wordt met een gemiddelde score van 7/10. Hoewel duidelijke beslisbomen en formulieren als positief worden ervaren, veroorzaken inconsistenties in de aanvraagroutes frustraties bij de gebruikers. Een deelnemer gaf aan: "Het was niet direct duidelijk op welke pagina je moest zijn, en er werd een groot rood vlak met een melding getoond dat de publiekszaken op afspraak werken, wat verwarrend was." Dit geeft aan dat er behoefte is aan een vereenvoudiging van het proces voor de aanvrager. Verder kan gekeken worden naar meer consistentie en samenhang in het proces van aanvragen van de verschillende regelingen.

"Tijdens een aanvraag en tijdens het gebruik is het erg belangrijk om in te checken met de bewoners. Wanneer je een aanvraag hebt ingediend ontvang je nul updates in de beslistermijn van 8 weken. Als je dan toch zelf contact opzoekt en vraagt naar de status, dan zeggen ze dat ze terug zullen bellen, maar dit gebeurt vaak niet."

"Het was makkelijk om het aan te vragen. Ik moest wel even wennen aan stukken lezen en formulieren invullen. Maar ik heb er geen problemen mee gehad."

2.4. Het bereik van de doelgroepen

3. In welke mate bereikt de gemeente de doelgroepen van de minimaregelingen/schuldhulpverlening?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Uit de interviews met inwoners blijkt dat de gemeente een deel van de doelgroep bereikte via (sociale) netwerken en organisaties (18 van de 30).
- Uit de interviews met inwoners wist de helft van de inwoners niet waar ze terecht konden voor ondersteuning en moesten zelf veel uitzoeken (15 van de 30).
- Het bereik wordt door uitvoerenden geschat op 50% of daar net boven.
- Exacte cijfers over het bereik van regelingen zijn niet bekend.

Onderbouwing

Uit de interviews met inwoners blijkt dat 18 van de 30 geïnterviewde inwoners via (sociale) netwerken of organisaties zoals Malkander en Vluchtelingenwerk zijn doorverwezen, en zo de weg naar de regelingen hebben gevonden. Van deze 18 geïnterviewde inwoners gaven 11 inwoners aan dat zij zonder deze doorverwijzingen niet op de hoogte zouden zijn geweest van de regelingen.

Het Nibudrapport¹ dat gebruikt wordt door beleidsmakers van de gemeente Ede voor het vormgeven van beleid, benadrukt dat gerichte communicatie en eenvoudige procedures essentieel zijn voor de gemeente om de doelgroepen van de minimaregelingen/schuldhulpverlening te bereiken. Zo kan ook het niet-gebruik van regelingen verminderen. Verder adviseert het rapport de gemeente om samen te werken met lokale organisaties om de communicatie te verbeteren.

Tabel 1: Totaal aantal verstrekte regelingen in 2022, 2023 en 2024².

Soort regeling	Aantal in 2022	Aantal in 2023	Aantal in 2024	Soort huishouden
Collectieve zorgverzekering	2.310	2.237	2.222	Inkomen is minder dan 130 procent van de bijstandsnorm . U heeft weinig eigen vermogen.
Energietoeslag	3.929	4.795	553	Inkomen is minder dan 130 procent van de bijstandsnorm .
Bijzondere Bijstand	855	1.016	925	Maatwerk Met een laag inkomen en weinig of geen eigen vermogen, kunt u onverwachte kosten soms niet betalen. Vraag dan een vergoeding aan voor bijzondere bijstand (maatwerk). Het gaat om noodzakelijke kosten door bijzondere omstandigheden. De kosten kunt u niet ergens anders vergoed krijgen.
Meer Volwassenen Meedoen (Ede doet mee)	988	1.066	1.029	Inkomen is minder dan 130 procent van de bijstandsnorm . U heeft weinig eigen vermogen.

² Bestand van gemeente Ede met cijfers van totaal aantal verstrekte regelingen 2022 t/m 2024

Soort regeling	Aantal in 2022	Aantal in 2023	Aantal in 2024	Soort huishouden
Individuele inkomens toeslag	705	778	746	U bent 23 jaar of ouder, maar u heeft nog niet de AOW-leeftijd. U leeft 5 jaar of langer van een inkomen op bijstandsniveau. U heeft niet méér eigen vermogen dan u voor de bijstand mag hebben. De afgelopen 12 maanden heeft u niet eerder een individuele inkomens toeslag ontvangen. U bent niet in staat om met werk een hoger inkomen te krijgen U heeft de afgelopen vijf jaar geen opleiding of studie gevolgd. U heeft de afgelopen twee jaar in uw werktraject geen maatregel opgelegd gekregen. Deze regels gelden ook voor uw partner, als u een partner heeft.
Meer Kinderen Meedoen (Ede doet mee)	366	347	348	Inkomen is minder dan 130 procent van de bijstandsnorm U heeft weinig eigen vermogen..
Kindpakket basis- en voortgezet onderwijs	549	537	510	Inkomen is minder dan 130 procent van de bijstandsnorm .
Fiets en/of laptop voor het eerst naar voortgezet onderwijs	111	123	89	Inkomen is minder dan 130 procent van de bijstandsnorm .
Hoge zorgkosten	71	77	58	Maatwerk Uw inkomen moet dan wel liggen onder 150 procent van de bijstandsnorm. Extra hoge zorgkosten.
Diploma Zwemmen	78	95	108	Inkomen is minder dan 130 procent van de bijstandsnorm . U heeft weinig eigen vermogen.
Studietoelage	45	72	113	Uw kind ontvangt studiefinanciering (WSF of WTOS) en kan niet werken. Uw kind kan de studie niet combineren met betaald werk, omdat uw kind een structurele medische (arbeids)beperking heeft.

Gebruik van regelingen

Het gebruik van de regelingen in de gemeente Ede is te zien in bovenstaande tabel 1. Verder valt het op dat de Jaarcijfers webshop Ede Doet Mee 2015 t/m 2023 bij de Meer Volwassenen Meedoen en Meer Kinderen Meedoen regelingen, het te besteden bedrag in 2023 maar voor 58% was gebruikt. Het ligt in de voorafgaande jaren rond hetzelfde percentage of zelfs lager. Uit gegevens van de gemeente blijkt verder dat 2/3 van de mensen die hiervoor in aanmerking komt, dit ook kon aanvragen. Dit maakt dat voor deze regeling het uiteindelijke gebruik minder dan de helft is. Dit wordt ook ondersteund door de bevindingen uit de interviews met de gemeentelijke respondenten in de uitvoering, die aangeven dat het gebruik rond of net boven de 50% is.

2.5. Baten van de regelingen voor de doelgroep

4. In hoeverre heeft de doelgroep baat bij de regelingen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De regelingen bieden financiële verlichting en helpen bij het rondkomen (22 van de 30).
- 8 van de 30 geïnterviewde inwoners ervaren geen baat door strikte inkomensgrenzen, afwijzingen of vallen af tijdens het aanvraagproces

Onderbouwing

Geïnterviewde inwoners die gebruik maken van de regelingen, zoals energietoeslag en bijzondere bijstand, ervaren financiële verlichting (22 van de 30). Zij geven aan dat de regelingen hen helpen om beter rond te komen en minder financiële stress te ervaren. Er zijn ook geïnterviewde inwoners (8 van de 30) die ondanks hun lage inkomen niet in aanmerking komen voor bepaalde regelingen vanwege inkomensgrenzen of spaarsaldi, of afvallen in het proces van aanvragen. Deze 8 geïnterviewde inwoners hadden maar 1 regeling, zoals de energietoeslag of de vergoeding van de gehandicaptenkaart. Dit leidt tot frustratie en het gevoel dat zij gestraft worden voor goed budgetteren, terwijl zij toch moeite hebben om rond te komen.

Het Nibudrapport¹ benadrukt dat de bestedingsruimte van huishoudens met een laag inkomen sterk afhankelijk is van de inkomensondersteunende regelingen. Het rapport wijst erop dat huishoudens met hogere kosten, zoals een hogere huur of een onzuinige woning, extra geraakt werden door de hoge energieprijzen.

"Wat betreft mijn mentale gezondheid: hier werk ik hard aan, en ik zie verbeteringen door de tijd heen. Wat betreft financiële situatie, zie ik dat het alleen maar erger zal worden"

"Zonder deze hulp zou ik mezelf niet kunnen redden. Ik ben blij dat deze reddingsboei mij toegereikt werd. Zonder dit zou ik niet kunnen leven. Ik ben ontzettend blij dat ze me niet hebben laten vallen."

2.6. Toetsing normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet of beperkt: dit betekent dat op geen enkele wijze of beperkt wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel wel dan niet wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet of voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte of geheel wordt voldaan aan de norm.

Normen	Toetsing
Bewoners zijn bekend met de mogelijkheden van alle regelingen	Voldoet merendeels. De meerderheid van de geïnterviewde inwoners (20 van de 30) is bekend met de minimaregelingen, vaak dankzij doorverwijzingen van (sociale) netwerken en organisaties zoals Malkander en Vluchtelingenwerk (18 van de 30).
Het aanvraagproces voor deze publieke voorzieningen is helder, transparant en gebruiksvriendelijk	Voldoet merendeels. Het aanvraagproces wordt door 13 van de 30 door inwoners als ingewikkeld en tijdrovend ervaren. De andere 17 inwoners ervoeren het proces van het vinden en aanvragen van hulp als makkelijk en soepel. Mystery guests beoordeelden het proces met een 7.
Bewoners weten waar ze terecht kunnen voor advies en assistentie	Voldoet merendeels. Uit de interviews blijkt dat de gemeente een deel van de doelgroep bereikte via (sociale) netwerken en organisaties (18 van de 30).
De gemeente bereikt tenminste 90 procent van de doelgroepen met het minimabeleid.	Voldoet niet. Volgens gemeentelijke respondenten is het bereik slechts 50% of iets hoger. Exacte cijfers van het bereik van de regelingen zijn in de gemeente Ede niet aanwezig.

Normen	Toetsing
Regelingen en uitvoeringsaanpakken dragen volgens de inwoners bij aan verbeteringen in hun bestaanszekerheid afgemeten aan de hulpbronnen die ze ter beschikking hebben.	Voldoet merendeels. De regelingen bieden financiële verlichting en helpen bij het rondkomen (20 van de 30). De effecten variëren echter per huishouden: sommige inwoners ervaren geen baat door strikte inkomensgrenzen of afwijzingen (8 van de 30).

3. Bevindingen uitvoeringswereld

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen van de uitvoeringswereld van het minimabeleid van de gemeente Ede weergegeven. Hiervoor is gesproken met uitvoeringsorganisaties en consulenten van de gemeente (zie ook bijlage 1 en paragraaf 1.5). In de rode kaders zijn de bevindingen per deelvraag op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een onderbouwing van de bevinding. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader.

In dit hoofdstuk zijn de volgende deelvragen beantwoord.

5. **Hoe vertaalt het beleid zich naar de uitvoering?**
6. **Welke sterke punten en verbeterpunten identificeren uitvoerders in het aanvraag- en gebruiksproces van de regelingen (zo mogelijk uitgesplitst naar doelgroep) en zijn hierin verschillen per regeling?**
7. **In welke mate zijn bewonersgroepen waarvan de bestaanszekerheid onder druk staat in zicht bij de uitvoerders?**

3.2. Bevindingen inrichting van de uitvoering

5. **Hoe vertaalt het beleid zich naar de uitvoering?**

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De gemeente informeert inwoners over de mogelijke ondersteuning waarvoor zij in aanmerking komen via de website, de nieuwsbrieven, huis-aan-huis krant, medewerkers van gemeente en partners.
- Inwoners moeten veelal zelf het initiatief nemen om een aanvraag in te dienen.
- Gemeentelijke partners en het werkplein ondersteunen inwoners, indien hiervoor gevraagd, bij het indienen van aanvragen.
- Bij een beperkt aantal casussen is maatwerk toegepast, waar voor- en nazorg van toepassing zijn. Voor het overgrote deel van de aanvragen vindt geen nazorg plaats. Via het pilotprogramma "Achter de Voordeur" probeert de gemeente eerder in beeld te komen. In een beperkt aantal flats klopt een partner aan bij inwoners en vraagt of ondersteuning nodig is en verwijst actief door.

Onderbouwing

Algemeen

Inkomensconsulenten van het team inkomen voeren de toekenning van minimaregelingen uit. Zij werken samen met de medewerkers van het werkbedrijf voor begeleiding naar werk. De medewerkers van Werkkracht zitten op een andere locatie waardoor samenwerking niet altijd makkelijk verloopt. Door respondenten is aangegeven dat die samenwerking weer meer opgezocht wordt de laatste tijd en daardoor verbetert. De inkomensconsulenten hebben regelmatig contact met de consulenten Wmo en jeugd, die in andere teams operationeel zijn. Zowel de trajectbegeleiders als de consulenten Wmo en jeugd zitten op het gemeentelijk kantoor. Zowel bij partners als bij gemeentelijke uitvoerders zijn de beleidsdoelen leidend in de opdrachten. Duidelijke afspraken bestaan tussen beleid en uitvoering van de minimaregelingen in de gemeente Ede.

Het team inkomen werkt volgens het volgende werkproces:

- Informatieverstrekking aan inwoners (evt. via partners)
- Inwoners dienen een aanvraag in
- Consulanten beoordelen de aanvraag
- Administratieve afhandeling

Informatieverstrekking aan inwoners

De gemeente Ede bereikt inwoners en huishoudens die ondersteuning nodig hebben door informatie te delen via de gemeentelijke website, de nieuwsbrieven over dit onderwerp, de informatie op de gemeentepagina en de huis-aan-huis verspreide bijlage “Zorg & Ondersteuning” die ingaat op de verschillende regelingen en via brieven aan inwoners met een uitkering.

De website van de gemeente is geschreven in makkelijke taal en biedt de optie om de tekst voor te lezen. Ook is de optie beschikbaar via Google Chrome om via Google Translate de website te vertalen, inclusief de voorleesfunctie in deze taal. Hoe je dit kan vertalen, wordt niet toegelicht op de website. Verder informeert de gemeente Ede de betrokken partners over de verschillende regelingen, en verzoekt hen om inwoners actief hierover te informeren. Ook verstrekt het klantcontact (aparte afdeling in de gemeente) desgevraagd informatie aan inwoners zodat zij hun aanvragen kunnen indienen. Medewerkers van de gemeente en partners geven aan dat wordt gewerkt aan een laagdrempelige inloop in de wijken, met één aanspreekpunt van gemeente en partners.

De gemeente is twee jaar geleden gestart met een “achter de voordeur-aanpak” in de flats in Ede-Zuid, hierbij wordt bij inwoners aangeklopt en gevraagd wordt of ondersteuning nodig is. Zo wil de gemeente vroegtijdig binnenkomen bij huishoudens waarbij problemen uit de hand dreigen te lopen. Signalen van betalingsachterstanden komen binnen via vaste lasten partners, zoals verhuurders en energieleveranciers. Hoewel de gemeente in het verleden wachtte tot mensen zelf kwamen, streeft de gemeente nu naar een meer pro-actievere aanpak. Dit met als doel om uiteindelijk kosten te besparen en problemen zoals financiële stress bij inwoners te verminderen. In vervolgesprekken met inwoners vraagt de gemeente dan door, nodigt inwoners gericht uit en ondersteunt indien nodig bij het indienen van aanvragen.

Inwoners dienen aanvraag in

Nadat inwoners weten waar zij terecht kunnen voor ondersteuning kunnen zij online of op papier een aanvraag indienen. Meerdere minimaregelingen kunnen in één keer worden aangevraagd. Voor mensen met bijvoorbeeld een verstandelijke beperking verloopt de aanvraag vaak via een bewindvoerder. Organisaties zoals Opella, Humanitas en “Achter de voordeur” verlenen ook ondersteuning bij het indienen van aanvragen. Vluchtelingenwerk regelt het complete traject voor een inwoner zodra iemand in Ede wordt geplaatst. En begeleidt de cliënten enkele maanden, ook met het indienen van aanvragen. Ze bieden actieve begeleiding en trekken aan de bel bij de gemeente als dit nodig is. Vluchtelingenwerk is het eerste jaar nauw betrokken bij de nieuwe inwoners, echter daarna gaat de gemeente er van uit dat inwoners hun eigen weg weten te vinden. Geïnterviewde inwoners geven aan dat dit laatste is niet altijd het geval.

Consulanten beoordelen aanvraag

De consulenten inkomen van de gemeente behandelen aanvragen voor het minimabeleid, bijzondere bijstand en andere inkomensregelingen. De consulenten beoordelen bijstandsaanvragen, signaleren schulden en verwijzen door naar schuldhelpverlening of budgetbeheer. De inkomensconsulent behandelt ook aanvragen van inwoners met een inkomen tussen de 100% en 130% van het sociaal minimum, die geen bijstand ontvangen maar wel recht hebben op minimaregelingen.

Bij complexe casussen biedt de gemeente maatwerk met behulp van speciale budgetten, de zogenaamde doorbraakmiddelen. De gemeente probeert daarin samen met andere

hulpverleners van de gemeente en partners te kijken hoe een gezin vooruit kan komen zonder dat bepaalde zorggebieden achterblijven. Dit betekent dat de gemeente en partners niet alleen informeren, maar ook actief middelen inzetten, waarmee mensen duurzaam hun bestaanszekerheid verbeteren. Deze integrale aanpak blijkt effectiever en uiteindelijk ook efficiënter voor zowel de gemeente als de betreffende gezinnen. Dit vraagt om intensieve voor- en nazorg waar de gemeente en haar partners beperkt tijd voor hebben.

De gemeente informeert de inwoners over de aanvragen door een toewijzing dan wel afwijzing met een argumentatie.

Administratieve afhandeling

Bij het grootste deel van de aanvragen wordt na toewijzing het betreffende bedrag overgemaakt. Respondenten van de gemeente geven aan dat met de huidige caseload zij geen tijd hebben om nazorg te verlenen maar dat dit wel gebeurt bij die trajecten waar maatwerk wordt toegepast.

De gemeente streeft naar een meer duurzame verbetering van de bestaanszekerheid. Een programma hiervoor is in ontwikkeling, waarbij meer maatwerk, vroegtijdige signalering en nazorg onderdelen zijn die meer dan nu zullen worden ingezet.

3.3. Sterke en verbeterpunten van de uitvoering

6. Welke sterke punten en verbeterpunten identificeren uitvoerders in het aanvraag- en gebruiksproces van de regelingen (zo mogelijk uitgesplitst naar doelgroep) en zijn hierin verschillen per regeling?

Bevindingen op hoofdlijnen:

Sterke punten zijn:

- Inwoners die ondersteuning krijgen via de minimaregeling ervaren financiële verlichting.
- Daar waar maatwerk wordt toegepast is het effectiever.
- De aanpak 'achter de voordeur' werkt goed.

Verbeterpunten zijn:

- Het niet bereik is niet in beeld.
- Er zou meer maatwerk kunnen worden toegepast.
- De gemeente werkt nu nog voornamelijk reactief, dit zou meer proactief kunnen bijvoorbeeld door ambtshalve te gaan verstrekken.
- Het AVG-protocol zou aangepast kunnen worden zodat uitwisseling van gegevens makkelijker verloopt.
- Werken aan de professionalisering van het vak inkomensconsulent.

Onderbouwing

Sterke punten volgens uitvoerders

De inwoners die bereikt worden, ervaren financiële verlichting.

Gesproken inwoners (zie paragraaf 2.5) geven aan dat de regelingen financiële verlichting bieden en helpen bij het rondkomen. Zowel consulenten inkomen van de gemeente als medewerkers van partners geven aan dat inwoners geholpen zijn door de verleende ondersteuning. Dit geeft inwoners financiële verlichting, vermindert stress en voorkomt vaak meer problemen.

Consulenten ervaren meer effect bij maatwerk

Volgens respondenten van de gemeente zijn de trajecten waar maatwerk wordt toegepast effectiever. Hier vindt in tegenstelling tot het merendeel van de aanvragen, meer voor- en nazorg plaats. Bij het merendeel van de aanvragen reageert de gemeente pas als de aanvraag binnen is en na de beoordeling/toekenning van de aanvraag is er over het algemeen geen contact meer. Maatwerk is meer dan wat er onder de verschillende regelingen valt. Dit kan ook richting zorg en andere ondersteuning gaan. Zo is aangegeven door een inkomensconsulent dat zij bijvoorbeeld maatwerk verstrekken op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning die eigenlijk onder de Wmo vallen. Dit kan bijvoorbeeld een bijdrage zijn in kosten voor ziekte of voor vervoer.

Aanpak "achter de voordeur" zorgt voor vroegtijdige signalering en gerichtere aanpak. In vier flats in Ede-Zuid is twee jaar geleden gestart met het programma "achter de voordeur". Medewerkers van de gelijknamige gemeentelijke partner "achter de voordeur" voeren dit uit. De medewerker klopt letterlijk aan bij inwoners en vraagt dan of er ondersteuning nodig is. De partner inventariseert de hulpvraag en ondersteunt vervolgens de inwoner met het aanvragen van ondersteuning. De partner is in contact met de verschillende instanties in de gemeente en verwijst daar waar van toepassing ook actief door. Een regelmatig overleg tussen de medewerker van "achter de voordeur" en de gemeentelijke consulenten vindt plaats waarin de verschillende casussen worden behandeld en gezamenlijk actie wordt uitgezet. Op deze manier kan de gemeente bij dreigende escalaties vroegtijdig ingrijpen. Bij doorverwijzing naar de gemeentelijke regelingen is de medewerker van "achter de voordeur" dan bij vervolgesprekken met de gemeente aanwezig indien nodig. De gemeente nodigt mensen gericht uit en ondersteunt indien nodig bij het indienen van aanvragen.

Programma bestaanszekerheid in ontwikkeling

Het programma bestaanszekerheid is in ontwikkeling en heeft tot doel om de bestaanszekerheid van inwoners duurzaam te verbeteren. Daarbij zal gestreefd worden naar een hoger bereik, toepassing van meer maatwerk met voor- en nazorg, en verbeterde communicatie over regelingen, bijvoorbeeld bij leven veranderende gebeurtenissen.

Verbeterpunten volgens uitvoerders

Niet bereik niet in beeld.

De gemeente heeft geen kwantitatief beeld van de omvang van de inwoners die niet bereikt worden. Wel zijn er schattingen op basis van landelijke cijfers hoeveel mensen er ongeveer recht zouden hebben op ondersteuning. Ook is er in beeld hoeveel huishoudens gebruik maken van een of meerdere regelingen. Verder is er ook in beeld welk deel van de uitkeringsgerechtigde inwoners gebruik maakt van de verschillende regelingen, dit is 90% (inclusief energietoeslag). De gemeentelijke respondenten, zowel uitvoerders als beleidsmedewerkers geven aan dat men nu vooral reactief reageert op de aanvragen van de inwoners.

Meer maatwerk

Voor slechts een beperkt deel van de aanvragen voor ondersteuning zet de gemeente maatwerk in. De gemeente werkt op basis van een ingediende aanvraag en in deze trajecten vindt geen voor- en nazorg plaats. De gemeente streeft naar meer inzetten van maatwerk waarin meer voor- en nazorg en een integrale aanpak wordt uitgevoerd. Door meer maatwerk, proactieve ondersteuning en nazorg wil de gemeente de zelfredzaamheid van inwoners en het bereik vergroten, maar dit leidt ook tot hogere kosten en vraagt meer inzet van consulenten, terwijl er tegelijkertijd bezuinigingen zijn. Idealiter zou volgens gemeentelijke consulenten altijd maatwerk moeten worden toegepast, om de bestaanszekerheid van inwoners duurzaam te versterken, maar is dit nu niet mogelijk omdat dit meer inzet en een hoger budget vergt.

Ambtshalve verstrekken

Sommige respondenten geven aan dat de gemeente meer vanuit vertrouwen zou kunnen gaan werken door meer ambtshalve te verstrekken. Wettelijk gezien is het mogelijk dat gemeenten bepaalde regelingen ambtshalve kunnen verstrekken, dat wil zeggen zonder dat een inwoner hiervoor eerst een aanvraag hoeft in te dienen. Dit zou het proces aanzienlijk kunnen versoepelen, zowel voor de inwoners als voor de gemeente. Hierdoor ontstaat ruimte voor het toepassen van maatwerk, en kan de gemeente beter aansluiten bij de behoefte van inwoners, waardoor inwoners eerder het gevoel krijgen dat daadwerkelijk naar hen wordt geluisterd. Voor ambtshalve verstrekken kan op basis van een inkomenstoets aangetoond worden of iemand in aanmerking komt voor een bepaalde regeling. Dit kan voor de inwoners die in de bijstand zitten direct door de gemeente gedaan worden. Voor inwoners die niet in de bijstand zitten kan een dergelijke inkomenstoets gedaan worden bij een herhalingsaanvraag.

Volgens respondenten van partnerorganisaties is de toon door overheden naar inwoners nog steeds de toon van het wantrouwen. Door wantrouwen in de overheid (na o.a. de toeslagen affaire) reageren inwoners gestrest als zij vanuit een overheidsinstantie een brief krijgen. Door de aard van de bijstandswet, een noodvoorziening waarvoor inwoners moeten bewijzen dat ze aan de voorwaarden voldoen voordat zij aanspraak kunnen maken op een regeling, ervaren inwoners dat ze veel informatie moeten verstrekken.

AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming)

Door de wijze waarop de AVG door de gemeente Ede wordt toegepast, kunnen medewerkers van de gemeente geen gegevens delen, zelfs niet als het om dezelfde wetgeving en regelingen gaat. Medewerkers hebben hierdoor slechts een beperkt inzicht in de doelgroep. Dit belemmert het bieden van maatwerk en het vroegtijdig bereiken van inwoners. Dit zorgt volgens consultants van de gemeente voor meer obstakels bij het bereiken van klanten en het bieden van maatwerk. Het AVG-protocol zou volgens consultants kunnen worden aangepast zodat gegevens makkelijker ingezien en gedeeld kunnen worden, zowel binnen de gemeente als met partners. Gemeentelijke respondenten geven aan dat in sommige andere gemeenten, zoals Den Bosch en Gouda, meer ruimte is om gegevens uit te wisselen en samen te werken. Deze gemeenten hebben hiertoe hun AVG-protocol aangepast. Hoewel elk gezin idealiter een regievoerder zou hebben, is dit in de praktijk op dit moment nog moeilijk te realiseren in de gemeente Ede. Respondenten van de gemeente geven aan dat AVG-problemen grotendeels overkomen kunnen worden als je werkt met één regievoerder per inwoner en dat deze regievoerder dan het aanspreekpunt is vanuit de gemeente voor de inwoner.

Professionalisering van het vak van inkomensconsulent

De rol van inkomensconsulenten zou meer moeten worden gezien als die van een maatschappelijk werker in plaats van administratieve bijstandsverstrekker. Voor een effectievere aanpak is volgens de inkomensconsulenten meer contact met mensen nodig, waarvoor specifieke expertise, zoals gesprekstechnieken, vereist zijn. In de functieomschrijving en taakuitvoering van de inkomensconsulent moet aandacht komen voor de benodigde competenties. Met deze competenties kunnen consulenten beter inspelen op de veranderingen in de praktijk. Iedereen zou volgens respondenten dan verplicht moeten worden bijscholing te volgen om goed voorbereid te zijn op de functie. Door de hoge werkdruk en caseload is er nu weinig ruimte voor persoonlijke ontwikkeling.

3.4. Zicht op inwoners waarvan bestaanszekerheid onder druk staat

7. In welke mate zijn bewonersgroepen waarvan de bestaanszekerheid onder druk staat in zicht bij de uitvoerders?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De gemeente weet dat bij sommige regelingen slechts 50% bereikt wordt. Maar net als de gemeente hebben de uitvoerders niet in beeld wie of welke groepen dit zijn.
- Bestaanszekerheid staat ook onder druk bij inkomens net boven de 130%.
- De gemeente heeft wel een beeld van de hoeveelheid inwoners waarvan de bestaanszekerheid onder druk staat via de minima-effect-rapportages.

Onderbouwing

Niet bereik is niet in beeld

Respondenten van de gemeente geven aan dat bij lange na niet alle huishoudens die in aanmerking komen voor minimaregelingen worden bereikt. In de uitvoering zijn alleen de inwoners die een aanvraag indienen in beeld. Dit zijn veelal de inwoners die wel in aanmerking komen, geen uitkering hebben en geen aanvraag indienen. Volgens respondenten van de gemeente streeft de gemeente niet actief naar het vergroten van het bereik. Partners van de gemeente geven aan dat zij een goed beeld hebben van de inwoners die zij met hun diensten ondersteunen, maar geen beeld hebben van het niet-bereik. Uitvoerders monitoren geen sociale en demografische ontwikkelingen en stellen hun aanpak daar niet op bij. Zij monitoren de ondersteuning aan inwoners die bereikt worden met de regelingen. Gemeentelijke uitvoerders geven aan dat zij deze gegevens van partners onderling bespreken en dat zij indien nodig hun aanpak hierop bijstellen.

Ook armoede net boven 130%

Volgens respondenten van gemeente en partners zit de echte armoede vaak net boven de 130% van de bijstandsnorm. Deze groep, die bijvoorbeeld minder recht heeft op toeslagen, heeft hogere vaste kosten en een beperkter bestedingspatroon, terwijl mensen net onder de 130% iets ruimer zitten.

Sommige regelingen voor 50% gebruikt

Respondenten van de gemeente schatten ca. 50% van de rechthebbenden van de minimaregelingen deze ook gebruikt. Uit de sociale monitor blijkt dat het grootste deel van uitkeringsgerechtigden wel een of meer regelingen gebruikt (90%). Respondenten geven aan dat als alle gerechtigde inwoners bereikt zouden worden, dit leidt tot budgettaire problemen voor de gemeente. Dat is een van de redenen waarom bijvoorbeeld niet ambtshalve (zonder aanvraag) inkomensregelingen verstrekt worden. Maar er zijn ook andere principiële redenen om niet ambtshalve te gaan verstrekken. Respondenten geven aan dat misbruik van toeslagen één van de principiële redenen is waarom niet ambtshalve wordt verstrekt. De wetgeving en politieke keuzes spelen hierbij een rol, vooral bij het controleren en goed benutten van middelen. Er komt misbruik voor van de algemene uitkering, met een groep zwartwerkenden en een groter grijsgebied van mensen die af en toe een bijbaantje hebben maar dit niet doorgeven. Respondenten zien wel een voordeel van ambtshalve verstrekken: het zorgt voor minder werk bij het controleren van aanvragen en geeft hierdoor meer ruimte voor nazorg en maatwerk in het contact met de inwoners.

Minimaffect rapportage 2023 NIBUD geeft beeld doelgroep

De gemeente Ede heeft een beeld van de doelgroep waarvan bestaanszekerheid onder druk staat via de minima effectrapportages. Uit de minima effectrapportage van 2023 (NIBUD) blijkt bijvoorbeeld dat dit voor sommige doelgroepen geldt:

- Paren met twee oudere kinderen kunnen tot en met een inkomensniveau van 120 procent de uitgaven aan sociale participatie niet bekostigen.
- Armoedeval ontstaat voor oudere paren met 110 % van de geldende bijstandsnorm
- Armoedeval ontstaat bij eenoudergezinnen met oudere kinderen en bij paren onder de AOW-gerechtigde leeftijd tot 140% van de geldende bijstandsnorm

3.5. Toetsing normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

• Voldoet niet of beperkt: dit betekent dat op geen enkele wijze of beperkt wordt voldaan aan de norm.
• Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel wel dan niet wordt voldaan aan de norm.
• Voldoet of voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte of geheel wordt voldaan aan de norm.

Normen	Toetsing
Beleidsdoelen zijn leidend in de opdrachten aan interne en externe uitvoerders.	Voldoet. Zowel bij partners als bij gemeentelijke uitvoerders zijn de beleidsdoelen leidend in de opdrachten. Echter zien uitvoerders van partners en gemeente beperkingen om alle inwoners te bereiken.
Het beleid is goed ingebed in de organisatie.	Voldoet merendeels. Hoewel het beleid richtinggevend is voor de uitvoering wordt de uitvoering beperkt in inzet en middelen. Veel beperkingen in het beleid en uitvoering zijn in beeld en het programma bestaanszekerheid is hiervoor in ontwikkeling om verbeteringen door te voeren.
Er zijn heldere afspraken gemaakt over de interne samenwerking bij de gemeente, zowel tussen beleidsterreinen als tussen beleid en uitvoering.	Voldoet merendeels. Duidelijke afspraken bestaan tussen beleid en uitvoering van de minimaregelingen. Samenwerking met het werkbedrijf was op afstand, maar is verbeterd in de afgelopen periode. De samenwerking met de andere beleidsterreinen in het sociaal domein is er wel omdat alle medewerkers behalve de medewerkers Jeugd op het gemeentehuis aanwezig zijn. De decentrale samenwerking in de wijken ontbreekt nog.
De gemeente heeft een sluitend aanbod voor inwoners met beperkte financiële middelen.	Voldoet grotendeels. Er is een sluitend aanbod voor alle inwoners met beperkte financiële middelen. Daar waar maatwerk toegepast wordt lijkt een sluitend aanbod aanwezig. Idealiter zouden consultants altijd maatwerk toepassen om een geheel sluitend aanbod te creëren. Door meer maatwerk, proactieve ondersteuning en nazorg wil de gemeente de zelfredzaamheid van inwoners vergroten.

Normen	Toetsing
Uitvoerders hebben helder zicht op deze bewonersgroepen en hun behoeften.	Voldoet Beperkt. Uitvoerders hebben alleen zicht op de bewoners die in beeld zijn. Het niet-bereik is niet in beeld. De behoeften van de bewoners/doelgroepen die niet bereikt worden zijn niet in beeld.
Uitvoerders monitoren periodiek sociale en demografische ontwikkelingen die het doelgroep bereik beïnvloeden en stellen hun aanpak daarop bij.	Voldoet beperkt. Uitvoerders monitoren geen sociale en demografische ontwikkelingen en stellen hun aanpak daar niet op bij. Zij monitoren de ondersteuning aan inwoners die bereikt worden met de regelingen, waarmee zij indien nodig wel hun aanpak bijstellen. Zij hebben geen zicht op de inwoners die niet bereikt worden. Beleidsmedewerkers monitoren wel op algemene aspecten van het beleid en passen hier het beleid op aan.

4. Bevindingen beleidswereld

4.1. Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen van de beleidswereld over het minimabeleid, de samenhang met andere beleidsterreinen, het doelbereik en de rolinvulling van de raad opgenomen. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen per deelvraag op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een onderbouwing van dat antwoord. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader.

In dit hoofdstuk zijn de volgende deelvragen beantwoord:

8. **Waaruit bestaat het gemeentelijke minimabeleid en hoe is de aansluiting op de landelijke regelingen?**
9. **Zijn de behoeften van de huishoudens in beeld gebracht bij de ontwikkeling en aanscherping van het beleid?**
10. **Op welke wijze is samenhang aangebracht met aanpalende terreinen, zoals de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wmo?**
11. **Zijn de beoogde effecten van de genomen maatregelen duidelijk en wordt de doeltreffendheid periodiek geëvalueerd?**
12. **Worden de doelstellingen in het gemeentelijk beleid behaald?**
13. **Op welke manier wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de uitvoering van het minimabeleid? Stelt de geboden informatie de gemeenteraad in staat zijn kaderstellende en controlerende rol adequaat te vervullen?**
14. **Hoe vult de Edese gemeenteraad de kaderstellende en controlerende rol op het gebied van het minimabeleid in?**

4.2. Gemeentelijk minimabeleid en aansluiting op landelijke regelingen

8. **Waaruit bestaat het gemeentelijke minimabeleid en hoe is de aansluiting op de landelijke regelingen?**

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Het gemeentelijke minimabeleid wordt opgebouwd uit meerdere beleidsstukken: bestuursakkoord 2022-2026 Samen werken aan de toekomst, de beleidsvisie Meedoen voor elkaar, de Transformatie Sociaal Domein, Visie Sociaal domein 2040 Ede "Voorkomen is beter dan genezen!" en de programmakern Bestaanszekerheid.
- Het minimabeleid heeft als doel de economische zelfstandigheid en bestaanszekerheid van de inwoners te vergroten.
- Uit gesprekken met de ambtelijke organisatie en het college blijkt dat de gemeente Ede streeft naar een betere samenhang tussen lokale en landelijke regelingen en zoekt actief naar manieren om hiaten in het landelijke beleid op te vangen.

Onderbouwing

Het gemeentelijk minimabeleid

Het gemeentelijk minimabeleid is vastgelegd in meerdere beleidskaders:

- Het bestuursakkoord 2022-2026 Samen werken aan de toekomst
- Het Beleidskader Transformatie Sociaal Domein
- De Beleidsvisie Werk en Participatie "Meedoen voor elkaar" 2022-2025

- Visie Sociaal domein 2040 Ede "Voorkomen is beter dan genezen!"
- Programmakern Bestaanszekerheid (2024)

Het minimabeleid heeft als doel de economische zelfstandigheid en bestaanszekerheid van de inwoners te vergroten. De gemeente erkent in de beleidskaders dat armoede niet altijd te voorkomen is en richt zich daarom zowel op het voorkomen van armoede als op het verminderen van de gevolgen ervan. Om uitsluiting tegen te gaan, stimuleert de gemeente actieve maatschappelijke participatie en biedt zij diverse vormen van financiële ondersteuning. Verder is er een motie van de gemeenteraad aangenomen waarin de inkomenspositie ten opzichte van het sociaal minimum is verhoogd van 120% naar 130%.

In het document Visie Sociaal Ede 2040: "Voorkomen is beter dan genezen", zijn de volgende – overwegend richtinggevend – doelen opgenomen met betrekking tot bestaanszekerheid en inkomensondersteuning:

- Bevorderen van bestaanszekerheid door inzet op inkomen, huisvesting, ontwikkelingsmogelijkheden en participatie in samenleving en arbeidsmarkt.
- Organiseren van hulp en ondersteuning rondom levensgebeurtenissen die impact hebben op de bestaanszekerheid, zoals baanverlies, ziekte of relatiebreuk.
- Vergroten van het bereik en gebruik van inkomensregelingen door laagdrempelige en toegankelijke ondersteuning in de wijk.
- Verminderen van risicofactoren zoals schulden, laaggeletterdheid en beperkte digitale vaardigheden om de bestaanszekerheid te versterken.
- Versterken van sociale netwerken en veerkracht als informele basis voor ondersteuning bij financiële en sociale tegenslagen.
- Alert zijn op de impact van externe ontwikkelingen (zoals de energiecrisis, inflatie en woningmarkt) op bestaanszekerheid en gericht ondersteunen van inwoners die dit het hardst nodig hebben.

Deze doelen zijn in de visie vooral als toekomstbeeld geformuleerd, en nog niet uitgewerkt in concrete of meetbare beleidsdoelen.

In de programmaverantwoording zijn de volgende doelen opgenomen die afgeleid zijn van de Beleidsvisie Werk en Participatie:

- Ondersteuning van inwoners om bestaanszekerheid te bevorderen.
- Rechtmatig en doelmatig verstrekken van een uitkering op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ en financiële ondersteuning van zelfstandigen op grond van het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz).

Met subdoelen:

- Inwoners die (nog) niet zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien hebben een tijdelijk vangnet in de vorm van een uitkering op grond van de Participatiewet.

Prestaties:

- Inkomensondersteuning verbinden met het bevorderen van bestaanszekerheid.
- Maatwerk bieden voor inwoners met een complexe ondersteuningsbehoefte.
- Begrijpelijk informeren van de inwoner over hoe de ondersteuning eruitziet en met welke rechten en plichten deze gepaard gaat.
- Regelmatig voeren van gesprekken met de inwoner waarbij een check op de afspraken over en weer wordt gedaan en de nodige handelingen verrichten om de ondersteuning af te stemmen op de inwoner.

De programmakern Bestaanszekerheid

- Inwoners van Ede hebben voldoende bestaansgrip om mee te kunnen doen en een gezond leven te leiden
- Meer inwoners hebben zekerheid in inkomen
- Meer inwoners hebben zekerheid van een bed en dak boven je hoofd
- Meer inwoners hebben zekerheid in het kunnen blijven ontwikkelen

Samenhang en spanningsvelden in het armoedebelaid

Uit de beleidsstukken blijkt dat armoede als een belangrijk thema wordt erkend en dat participatie en bestaanszekerheid als kernwaarden gelden. De manier waarop deze doelen worden bereikt, verschilt echter per document. Het Bestuursakkoord 2018-2022 en de Beleidsvisie Werk en Participatie 2022-2025 leggen sterk de nadruk op werk als middel om armoede te bestrijden, waarbij economische groei en activering centraal staan. In tegenstelling hiermee richt het Beleidskader Transformatie Sociaal Domein 2020 zich op het versterken van de sociale basis en preventie, met de nadruk op eigen kracht en normalisering van hulpvragen. Het Kernprogramma Bestaanszekerheid 2024 erkent dat armoede niet uitsluitend door werk kan worden opgelost en benadrukt structurele factoren zoals inkomensondersteuning, woningmarktproblematiek en schuldenproblematiek. Dit leidt tot een spanningsveld tussen de nadruk op zelfredzaamheid en de erkenning dat sommige groepen structurele ondersteuning nodig hebben.

De beleidsstukken hanteren verschillende invalshoeken ten aanzien van doelgroepen. De Beleidsvisie Werk en Participatie 2022-2025 en het Bestuursakkoord 2018-2022 richten zich vooral op werkzoekenden en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waarbij werkgevers en re-integratie een centrale rol spelen. Het Beleidskader Transformatie Sociaal Domein 2020 benoemt juist kwetsbare groepen zoals ouderen, mensen met een beperking en mensen in sociale armoede, met een focus op informele ondersteuning en preventie. Het Kernprogramma Bestaanszekerheid 2024 hanteert een bredere benadering en erkent dat ook werkende armen, alleenstaande ouders en huishoudens met hoge vaste lasten met bestaansonzekerheid te maken hebben. Dit document pleit voor een integrale aanpak, waarbij naast werk ook structurele inkomensondersteuning en sociale voorzieningen een rol spelen.

Ondanks de verschillen sluiten de beleidsstukken op elkaar aan door gezamenlijke thema's als inclusie, bestaanszekerheid en de noodzaak van een integrale aanpak binnen het sociaal domein. Door de verschillende perspectieven vullen ze elkaar aan, waarbij bestaanszekerheid wordt benaderd vanuit werkgelegenheid, sociale ondersteuning en financiële zekerheid.

De aansluiting op landelijke regelingen

In het recent opgestelde Programmakern Bestaanszekerheid geeft de gemeente aan dat het stelsel van sociale zekerheid voor veel inwoners ingewikkeld is. Beschreven staat dat de aansluiting op landelijke regelingen vormt daarbij een uitdaging, mede door de complexiteit van het huidige toeslagenstelsel. Vooral kwetsbare groepen hebben moeite om door de wirwar van regelingen te navigeren. Het wantrouwen in de overheid, bijvoorbeeld als gevolg van de kinderopvangtoeslagaffaire, bemoeilijkt de situatie verder. In de Programmakern Bestaanszekerheid wordt onder andere het volgende vermeld: "Ongeveer 5 miljoen huishoudens in Nederland ontvangen toeslagen waarvan de hoogte afhankelijk is van het inkomen. Lagere inkomens zijn voor 21% van hun besteedbaar inkomen afhankelijk van toeslagen."

Uit het gesprek met de beleidsmakers blijkt dat de gemeente Ede de samenhang met landelijke regelingen en aanpalende beleidsterreinen bewaakt door terugkerende onderzoeken van Nibud. Deze onderzoeken geven inzicht in welke landelijke regelingen effect hebben op het besteedbare inkomen. De gemeente onderneemt ook stappen om financiële ondersteuning te bieden wanneer landelijke regelingen tekortschieten.

Uit gesprekken met de ambtelijke organisatie en de portefeuillehouder blijkt dat de gemeente Ede streeft naar een betere samenhang tussen lokale en landelijke regelingen en actief zoekt naar manieren om hiaten in het landelijke beleid op te vangen. Een voorbeeld hiervan is de energietoeslag voor studenten, waarvoor Ede lokale middelen vrijmaakte omdat deze groep landelijk buiten de boot viel. De respondenten signaleren dat verbeteringen op landelijk niveau noodzakelijk zijn, zoals een vereenvoudiging van het toeslagenstelsel en een meer geïntegreerde aanpak van voorzieningen zoals zorg- en huursubsidies. Hoewel dit landelijke

hervormingen vergt, benadrukken zij het belang van praktische oplossingen op lokaal niveau om inwoners op korte termijn beter te ondersteunen.

Lokale en landelijke regelingen in beeld

In onderstaande tabellen is weergegeven welke regelingen en vormen van ondersteuning de gemeente en haar partners bieden, en welke voorzieningen landelijk door het rijk beschikbaar worden gesteld. Deze lijst is niet uitputtend.

Tabel 2: overzicht van regelingen en voorzieningen in Ede

Regelingen voor kinderen:	Regelingen voor volwassenen:		Vanuit partners, voor kinderen:	Vanuit partners, voor volwassenen:
Sociaal Medische Indicatie (bijdrage voor kosten kinderopvang)	Collectieve zorgverzekering	Stichting Babyspullen	Voedselbank Ede	
Diplomazwemmen	Individuele inkomenstoeslag	MUP – Menstruatie-producten Uitgiftepunt	MUP – Menstruatie-producten Uitgiftepunt	
Kindpakket	Schuldhelpverlening		Kledingbank Ede	
Meer Kinderen Meedoen (Ede doet mee)	Meer Volwassenen Meedoen (Ede doet mee)		Repair Café	
Schoolgaan	Vergoeding kosten gehandicapten -parkeerkaart		Toeslag op uitkering UWV	
Studietoeslag	Studietoeslag		AIO door Sociale Verzekeringsbank	
	Bijzondere Bijstand		Restore Kringloop	
	Kwijtschelding gemeentelijke belastingen			
	Tegemoetkoming hoge zorgkosten			

Tabel 3: overzicht van landelijke regelingen

Regeling	Bijdrage
Algemene Bijstand	Bijdrage in noodzakelijke kosten, zoals eten en drinken en onderdak.
Huurtoeslag	Bijdrage in huurkosten.
Zorgtoeslag	Bijdrage in de kosten van uw zorgverzekering.
Kindgebonden budget	Bijdrage in kosten van het opvoeden en verzorgen van kinderen tot 18 jaar.
Kinderopvang toeslag	Bijdrage in kosten van de kinderopvang.
Kinderbijslag	Bijdrage in kosten van het opvoeden en verzorgen van kinderen tot 18 jaar.
Tegemoetkoming in schoolkosten/lesgeld	Bijdrage in schoolkosten of les- /cursusgeld voor kinderen tot 18 jaar.
Studiefinanciering	Bijdrage in de opleidingskosten van studenten vanaf 18 jaar in hoger onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs

4.3. Bevindingen in beeld brengen behoeften huishoudens

9. Zijn de behoeften van de huishoudens in beeld gebracht bij de ontwikkeling en aanscherping van het beleid?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De verschillende behoeften van de huishouders zijn via de onderzoeken en pilots in beeld gebracht.
- Aanpassingen van inzichten worden doorgevoerd in het programma Bestaanszekerheid.

Onderbouwing

Onderzoeken

Uit het gesprek met de gemeentelijke beleidsmakers blijkt dat de behoeften van de huishoudens in beeld zijn gebracht bij de ontwikkeling en aanscherping van het beleid. Dit is gedaan via verschillende methoden en programma's:

- Programmakern Bestaanszekerheid: Binnen dit programma worden langlopende ontwikkelingen en de behoeften van huishoudens in kaart gebracht. Dit programma richt zich op armoede in brede zin, inclusief onderwerpen zoals wonen en gezondheid.
- Onderzoeken door NIBUD en Labyrint: Deze onderzoeken geven inzicht in de financiële situatie van huishoudens en de effectiviteit van het minimabeleid.
- Cliëntervaringsonderzoeken: deze onderzoeken verzamelen ervaringen en feedback vanuit inwoners om het beleid te verbeteren.
- Noodfonds onderzoek: het Noodfonds is opgezet om huishoudens te ondersteunen die door de sterk gestegen energieprijzen in financiële problemen zijn gekomen. Ter evaluatie van dit fonds is een onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van het beleid. Daarbij zijn onder andere verdiepende interviews met cliënten gehouden.
- Intensiever contact met partners: Door nauwer samen te werken met partners en op verschillende manieren input op te halen, wordt het beleid verder verbeterd.

Voorbeelden van inzichten en aanpassingen bij de ontwikkeling en aanscherping van het beleid zijn:

Uit het NIBUD-onderzoek (gericht op Ede):

- Inzicht: Waardevolle inzichten in inkomensregelingen en financiële situatie van huishoudens.
- Aanpassing: Verhoging van de grens voor het sociaal minimum naar 130%, waardoor meer huishoudens ondersteuning ontvangen.

Uit het Labyrint-onderzoek:

- Inzicht: Veel regelingen zijn onbekend bij de doelgroep. De communicatie over de regelingen kan beter, en er is behoefte aan duidelijkere en eenvoudigere informatie.
- Aanpassing: Er is een aanbeveling vanuit onderzoeksrapport om één loket te creëren voor alle vragen, fysiek, telefonisch en digitaal bereikbaar. Dit moet de communicatie en het gemak verbeteren en de kosten verlagen voor de bewoner.

Uit de Evaluatie van het Noodfonds:

- Inzicht: Nieuwe groepen huishoudens geïdentificeerd die voorheen minder zichtbaar waren.
- Aanpassing: Betere ondersteuning van deze groepen door voortzetting van de subsidieregeling bestemd voor het Noodfonds.

Vergelijking van de onderzoeken

Uit de drie onderzoeken blijkt dat ze in grote lijnen overeenkomen in hun analyse

van de financiële positie van minima en de effectiviteit van gemeentelijke regelingen. Alle onderzoeken benoemen belemmeringen in het gebruik van minimaregelingen, zoals bureaucratische drempels, beperkte bekendheid en een gebrek aan vertrouwen in de overheid. Daarnaast wordt in elk onderzoek het belang van samenwerking met hulporganisaties en het vereenvoudigen van aanvraagprocedures benadrukt.

Ondanks deze overeenkomsten verschillen de onderzoeken in hun focus en methodiek. Het Evaluatieonderzoek Noodfonds richt zich specifiek op een tijdelijke maatregel en analyseert waarom deze minder effectief was dan verwacht, terwijl de Evaluatie Minima Regelingen van Labyrinth een bredere blik werpt op verschillende regelingen en het perspectief van gebruikers onderzoekt via focusgroepen. De Nibudrapportage neemt daarentegen een kwantitatieve benadering door begrotingen te analyseren en de impact van beleid op verschillende huishoudtypes inzichtelijk te maken. Een belangrijk verschil is dat het Nibud-onderzoek de armoedeval expliciet in kaart brengt, terwijl de andere onderzoeken zich meer richten op toegankelijkheid en gebruik van regelingen.

Gezamenlijk tonen de onderzoeken aan dat de effectiviteit van minimabeleid niet alleen afhangt van de beschikbare regelingen, maar ook van de manier waarop deze worden aangeboden en ervaren door inwoners.

Programma's en pilots

Naast de onderzoeken hebben volgens de beleidsmakers ook verschillende programma's en pilots bijgedragen aan het verzamelen van inzichten en het verder ontwikkelen van het minimabeleid.

Uit het Programma Bestaanszekerheid:

- Inzicht: Verzamelde inzichten via NIBUD, Labyrinth en cliëntervaringsonderzoeken (CEO's), aangevuld met interviews.
- Aanpassing: Programma aangescherpt met focus op preventie, nazorg en maatwerk.

Uit de Kindregelingen:

- Inzicht: Belang van laptops en andere basisvoorzieningen voor schoolgaande kinderen, benadrukt door persoonlijke verhalen.
- Aanpassing: Gemeente biedt ondersteuning om deze voorzieningen te garanderen in de digitale samenleving.

Uit de Meedoenregeling:

- Inzicht: Behoeftte aan sociale en culturele participatie om isolatie te voorkomen en veerkracht te versterken.
- Aanpassing: Regeling verder ontwikkeld om deelname aan sociale en culturele activiteiten te blijven ondersteunen.

Gemeentelijke respondenten geven aan dat met de ontwikkeling van het programma bestaanszekerheid de verschillende bovenstaande aspecten in de maak zijn om aan te passen. Ze geven aan dat voor bepaalde groepen inwoners de stap om een aanvraag in te dienen te groot is. Vaak ligt dit buiten de invloedssfeer van de gemeente. Ook geven gemeentelijke respondenten aan dat het systeem nu voornamelijk reactief is: mensen moeten zelf aanvragen indienen, terwijl ambtshalve verstrekken meer inwoners zou kunnen bereiken. Dit zou ook de administratieve last voor degenen die wel aanvragen indienen, verminderen. Het zou daarnaast goed zijn als inwoners minder vaak in situaties komen waarin ze hulp moeten aanvragen, door meer focus op vroeg signalering en preventie.

Leer- en verbetercyclus met uitvoeringspartners

Uit gesprekken met beleidsmakers blijkt dat er periodiek gesprekken plaatsvinden met uitvoeringspartners om de voortgang te bespreken. Ook worden signalen uit de praktijk benut

om het beleid aan te scherpen. Er is aandacht voor het verzamelen van input uit de uitvoering, maar een vaste, structurele leer- en verbetercyclus waarin uitvoering en samenwerking systematisch worden gemonitord en bijgestuurd, is nog niet volledig ingericht

4.4 Bevindingen samenhang met aanpalende beleidsterreinen

10. Op welke wijze is samenhang aangebracht met aanpalende terreinen, zoals de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wmo?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Een integraal beleidskader voor het sociaal domein is vastgesteld: Het Beleidskader Transformatie Sociaal Domein
- In de uitvoering werken de inkomensconsulenten nauw samen met de consulenten Wmo en jeugd.
- Een goede samenwerking is voorhanden tussen partners en consulenten van de gemeente.

Onderbouwing

Wat beleid betreft is een integraal beleidskader voor het sociaal domein voorhanden. Dit is het Beleidskader Transformatie Sociaal Domein. De gemeente geeft aan dat er een nieuw integraal beleidskader vanuit de nieuwe Visie Sociaal Domein "Voorkomen is beter dan genezen!" in 2025 komt.

Uit de Beleidsvisie Werk en Participatie 2022-2025 blijkt dat de gemeente Ede een integrale aanpak hanteert binnen het sociaal domein. Dit betekent dat beleid wordt gemaakt en uitgevoerd in verbinding met andere thema's zoals jeugdzorg, ondersteuning vanuit de Wmo, schulddienstverlening, onderwijs, gezondheid, veiligheid en inburgering. De gemeente werkt vanuit de gedachte één-gezin-één-plan-één regisseur, wat de samenhang tussen de Participatiewet en aanpalende terreinen bevordert. Dit blijkt ook uit de andere relevante beleidsdocumenten (zie paragraaf 4.2). Wel geven beleidsmedewerkers aan dat er nog ruimte voor verbetering voor het integraal werken door bijvoorbeeld een aanspreekpunt voor de inwoner te organiseren.

Uit het gesprek met de inkomensconsulenten blijkt dat er een goede samenwerking is tussen de gemeente en partners zoals Humanitas, Opella en "Achter de voordeur". Deze partners werken samen met de gemeente om vroegsignalering te verbeteren en problemen in een vroeg stadium aan te pakken. Dit toont aan dat er een integrale aanpak is waarbij verschillende domeinen en partners samenwerken om bestaansonzekerheid aan te pakken.

Bevindingen effecten en doeltreffendheid

11. Zijn de beoogde effecten van de genomen maatregelen duidelijk en wordt de doeltreffendheid periodiek geëvalueerd?

12. Worden de doelstellingen in het gemeentelijk beleid behaald?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De doelen zijn vaak te ruim en algemeen beschreven, waardoor het lastig is om te bepalen wat exact bereikt moet worden. Er ontbreken meetbare indicatoren met streefwaarden, zoals percentages, aantallen of benchmarks die het succes van het doel definiëren.
- De gemeentelijke indicatoren zijn niet te koppelen aan de beschreven doelen in de beleidsstukken.

- De beleidsdoelen worden niet als zodanig geëvalueerd. Via het Nibud onderzoek, de minima effectrapportage wordt wel inzicht verkregen in doelgroepen en effecten van regelingen op deze doelgroepen. Maar dit is slechts beperkt te koppelen aan de vastgestelde beleidsdoelen.
- Een uitspraak of de gemeentelijke doelstellingen worden behaald is niet te maken omdat deze doelen niet worden geëvalueerd.

Onderbouwing

Beoogde effecten

Uit de programmaverantwoording op het onderwerp Inkomensvoorziening komen de volgende doelen naar voren:

- Het ondersteunen van inwoners om bestaanszekerheid te bevorderen.
- Het rechtmatig verstrekken van een uitkering op grond van wet- en regelgeving.

Daarnaast wordt als subdoel genoemd: Inwoners die (nog) niet zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien, hebben een tijdelijk vangnet in de vorm van een uitkering op grond van de Participatiewet.

In de programmaverantwoording op het onderwerp Maatwerkvoorziening wordt het volgende doel benoemd:

- Zoveel mogelijk inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven, zijn financieel zelfredzaam, doen mee naar vermogen en worden indien nodig op maat ondersteund, waarbij de jeugd in Ede zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk opgroeit.

Daarnaast worden volgende relevante subdoelen benoemd: Inwoners krijgen de professionele ondersteuning die nodig is, en meer gezinnen en kinderen leven in bestaanszekerheid.

De bovengenoemde doelen en subdoelen, samen met de eraan gekoppelde prestaties, zijn in een tabel samengebracht. Deze tabel bevat tevens een beoordeling van de doelen en prestaties op SMART-criteria.

Tabel 4: Doelen, subdoelen en prestaties vanuit de programmaverantwoordingen

Doel/Subdoel/Prestaties	SMART-beoordeling
Doel: Ondersteuning van inwoners om bestaanszekerheid te bevorderen.	Specifiek: Ruim geformuleerd, niet concreet. Meetbaar: Geen duidelijke indicatoren om succes te meten. Acceptabel: Relevantie is hoog, maar concreter maatwerk vereist. Realistisch: Doel lijkt haalbaar. Tijdgebonden: Geen tijdsperiode genoemd.
Doel: Rechtmatig en doelmatig verstrekken van een uitkering op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ en financiële ondersteuning van zelfstandigen op grond van het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz).	Specifiek: Het doel is inhoudelijk duidelijk, maar niet concreet Meetbaar: Geen duidelijke KPI's (bijv. foutmarge bij uitkeringen of doorlooptijd). Acceptabel: Relevant en noodzakelijk. Realistisch: Ja, mits juiste middelen beschikbaar zijn. Tijdgebonden: Geen tijdslimieten of periodieke toetsingen genoemd.
Doel: Zoveel mogelijk inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven, zijn financieel zelfredzaam, doen mee naar vermogen en worden indien nodig op maat ondersteund, waarbij de jeugd in Ede zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk opgroeit.	Specifiek: Ruim geformuleerd, niet concreet. Meetbaar: Geen duidelijke indicatoren om succes te meten. Acceptabel: Relevantie is hoog, maar concreter maatwerk vereist. Realistisch: Doel lijkt haalbaar. Tijdgebonden: Geen tijdsperiode genoemd.
Subdoel: Inwoners die (nog) niet zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien hebben een tijdelijk vangnet in de vorm van een uitkering op grond van de Participatiewet.	Specifiek: Specifieker dan het hoofddoel, niet concreet. Meetbaar: Geen duidelijke criteria voor succes (bijv. tijdsduur van vangnet of aantal geholpen inwoners). Acceptabel: Relevantie is duidelijk. Realistisch: Ja. Tijdgebonden: Geen tijdsperiode.

Doel/Subdoel/Prestaties	SMART-beoordeling
Subdoel: Inwoners krijgen de professionele ondersteuning die nodig is	Specifiek: Ruim, sluit aan op maatwerkdeel hoofddoel. Meetbaar: Geen indicatoren. Acceptabel: Relevantie is hoog. Realistisch: Ja. Tijdgebonden: Nee.
Subdoel: Meer gezinnen en kinderen leven in bestaanszekerheid.	Specifiek: Richtinggevend, sluit aan op financiële zelfredzaamheid. Meetbaar: Geen criteria benoemd. Acceptabel: Ja. Realistisch: Ja. Tijdgebonden: Nee.
Prestaties:	
- Inkomensondersteuning verbinden met het bevorderen van bestaanszekerheid.	Specifiek: Ruim geformuleerd, niet concreet. Meetbaar: Geen meetbare resultaten benoemd. Acceptabel: Relevant en waardevol. Realistisch: Ja, mits helder omschreven. Tijdgebonden: Geen tijdspad genoemd.
- Maatwerk bieden voor inwoners met een complexe ondersteuningsbehoefte.	Specifiek: Gericht op specifieke groep, niet concreet Meetbaar: Geen meetbare indicatoren (bijv. aantal trajecten of tevredenheid). Acceptabel: Zeer relevant. Realistisch: Ja, mits goed gedefinieerd. Tijdgebonden: Geen tijdsperiode genoemd.
- Begrijpelijk informeren van de inwoner over hoe de ondersteuning eruit ziet en met welke rechten en plichten deze gepaard gaat.	Specifiek: Duidelijk, niet concreet. Meetbaar: Niet meetbaar zonder aanvullende indicatoren (bijv. tevredenheidsmetingen). Acceptabel: Relevant. Realistisch: Ja. Tijdgebonden: Geen tijdslimiet of frequentie genoemd.
- Regelmatig voeren van gesprekken met de inwoner waarbij een check op de afspraken over en weer wordt gedaan en de nodige handelingen verrichten om de ondersteuning af te stemmen op de inwoner.	Specifiek: niet concreet. Meetbaar: "Regelmatig" en "nodige handelingen" zijn niet kwantificeerbaar zonder verdere precisering. Acceptabel: Ja, relevant en nuttig. Realistisch: Ja. Tijdgebonden: Geen specifieke tijdsintervallen genoemd.
- Bekendheid, bereik en effectiviteit van aanvullende inkomensondersteuning optimaliseren door laagdrempelige voorlichting en bieden van maatwerk.	Specifiek: Redelijk specifiek, maar "optimaliseren" blijft vaag. Meetbaar: Geen duidelijke criteria of streefwaarden benoemd. Acceptabel: Ja, inhoudelijk relevant. Realistisch: Ja. Tijdgebonden: Geen termijn genoemd.
- Aanvullende inkomensondersteuning herijken op basis van onderzoek.	Specifiek: Duidelijke actie, maar 'herijken' kan breed geïnterpreteerd worden. Meetbaar: Geen concrete output of resultaat gedefinieerd. Acceptabel: Ja, beleidsmatig logisch. Realistisch: Ja. Tijdgebonden: Geen planning of eindmoment genoemd.

Uit de tabel blijkt dat de beschreven doelen, subdoelen en prestaties niet concreet zijn en geen KPI's met streefwaarden bevatten, dus niet meetbaar zijn. Een verdere uitwerking is nodig om volledig SMART geformuleerde doelen te realiseren.

Een SMART-doel is gericht op helderheid en meetbaarheid, zodat het eenvoudig te evalueren is of het doel is behaald. Dit betekent dat:

- **Specifiek:** Het doel is concreet omschreven.
- **Meetbaar:** Het succes van het doel kwantitatief of kwalitatief meetbaar moet zijn. Geformuleerd met KPI's en streefwaarden.
- **Acceptabel:** Het doel relevant en aanvaardbaar moet zijn voor de betrokkenen.
- **Realistisch:** Het doel haalbaar moet zijn, gegeven de beschikbare middelen en omstandigheden.
- **Tijdgebonden:** Het doel gekoppeld moet zijn aan een specifieke tijdsperiode.

- In de huidige formuleringen ontbreken vaak meetbare criteria, concrete tijdspaden en heldere specificaties over wanneer het doel gehaald is.

Doelen

De doelen zijn over het algemeen breed geformuleerd en bieden een duidelijke richting, maar missen de specifieke details die nodig zijn om SMART te zijn:

- **Specifiek:** De doelen zijn vaak te ruim en algemeen beschreven, waardoor het lastig is om te bepalen wat exact bereikt moet worden. Ook nieuwe beleidsformuleringen, zoals het bevorderen van regie of het ondersteunen naar vermogen, blijven abstract en bevatten veelomvattende termen.
- **Meetbaar:** Er ontbreken meetbare indicatoren met streefwaarden, zoals percentages, aantallen of benchmarks die het succes van het doel definiëren.
- **Tijdgebonden:** Er wordt geen specifieke tijdsperiode genoemd waarin de doelen behaald moeten worden.

Subdoel

Het subdoel "Inwoners die (nog) niet zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien hebben een tijdelijk vangnet in de vorm van een uitkering op grond van de Participatiewet" is concreter dan de algemene doelen, maar blijft achter in de operationalisering:

- **Specifiek:** Niet concreet geformuleerd, hoewel het subdoel soms duidelijker is, bevat het termen zoals "tijdelijk vangnet" die niet nader worden uitgelegd of gekwantificeerd.
- **Meetbaar:** Ook hier ontbreken meetbare criteria, zoals de duur van ondersteuning of het aantal mensen dat geholpen wordt.
- **Tijdgebonden:** Het subdoel mist tijdsindicaties, zoals een deadline of periodieke evaluatiemomenten.

Prestaties

De prestaties bieden een overzicht van concrete acties, maar deze zijn vaak niet volledig SMART uitgewerkt:

- **Specifiek:** Veel prestaties niet concreet geformuleerd, zoals "maatwerk bieden" en "begrijpelijk informeren." Echter, termen als "maatwerk" en "regelmatig" zijn open voor interpretatie en vragen om verdere specificatie.
- **Meetbaar:** Er ontbreken indicatoren om te bepalen in hoeverre de prestaties succesvol worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld, het aantal gevoerde gesprekken of de mate waarin inwoners de informatie begrijpen, is niet beschreven.
- **Tijdgebonden:** Er wordt zelden een tijdsperiode of frequentie genoemd, zoals hoe vaak gesprekken moeten worden gevoerd of wanneer resultaten geëvalueerd worden.

De onderstaande tabellen bevatten gegevens uit verschillende programmaverantwoordelingen en geven een overzicht van beeld- en effectindicatoren voor de periode 2018-2023. De beeldindicatoren tonen:

- Ontwikkelingen in het gebruik van bijzondere bijstand en minimaregelingen
- Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering of WW-uitkering
- De in- en uitstroom van huishoudens in de bijstand

Tabel 5: Beeldindicatoren vanuit programmaverantwoordelingen

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025*
Aantal huishoudens dat in een jaar een of meerdere bedragen bijzondere bijstand of een minimaregeling heeft ontvangen	3.657	3.858	3.690	3.544	3.404**	3.438**	3.657
Aantal inwoners (op 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) dat een bijstandsuitkering ontvangt	-	-	29,7	23,2	22,7	20,6	n.v.t.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025*
Aantal inwoners met een WW-uitkering (per 1.000 inwoners van 15 – 74 jaar)	-	-	13,1	11,4	8,9	9,6	n.v.t.
Totaal aantal huishoudens instroom uitkering	-	-	562	416	361	433	n.v.t.
Totaal aantal huishoudens uitstroom uitkering	-	-	462	507	414	427	n.v.t.

*2025 wordt gezien als streefwaarde

** Exclusief energietoeslag. Inclusief energietoeslag: 5.193 (er wordt niet verduidelijkt of het om 2023 of 2024 gaat).

De effectindicatoren tonen:

- Aantal huishoudens in de bijstand met inkomsten vanuit parttime werk
- Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering, in de periode en op peildatum
- Preventiequote (aantal instroom in de uitkering op aantal aanvragen)
- Aantal beëindigingen van uitkering door handhaving en aantal huishoudens met opgelegde maatregelen

Tabel 6: Effectindicatoren vanuit programmaverantwoordingen

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025*
Aantal huishoudens in de bijstand met parttime inkomsten uit werk	392	375	317	288	286	299	310
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; periode	2.436	2.290	2.235	2.192	2.030	2.050	2.040
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; peildatum 31 december	1.793	1.719	1.814	1.723	1.670	1.676	1.660
Preventiequote (aantal instroom in de uitkering op aantal aanvragen)	26,2%	31,3%	25,2%	29,2%	26,2%	27,6%	26%
Aantal beëindigingen uitkering door handhaving	63	57	32	40	31	38	36
Aantal huishoudens met opgelegde maatregelen	-	22	17	17	29	17	20

*2025 wordt gezien als streefwaarde

Wanneer de beeld- en effectindicatoren naast de doelen, subdoelen en prestaties worden gelegd, blijkt dat de indicatoren voornamelijk betrekking hebben op het aantal huishoudens dat bijstand of hulp vanuit minimaregelingen heeft ontvangen, evenals de ontwikkelingen in het bestand van huishoudens met bijstand. Verder richten de indicatoren zich op aspecten van preventie, zoals de instroom in de bijstand, en handhaving, bijvoorbeeld het aantal beëindigingen van uitkeringen door handhaving en opgelegde maatregelen.

Er is echter minder duidelijk verband te leggen met de aangegeven prestaties, zoals het bevorderen van bestaanszekerheid door inkomensondersteuning. De indicatoren geven wel inzicht in de omvang en trends van bijstandsontvangers, maar ze bieden geen directe informatie over de effecten van het verstrekken van bijstand op de verbetering van de bestaanszekerheid van deze huishoudens. Er ontbreekt bijvoorbeeld een koppeling tussen de ontvangen bijstand en daadwerkelijke veranderingen in de financiële draagkracht of het welzijn van de betrokkenen. Eveneens ontbreekt er inzicht in hoe de verstrekte bijstand bijdraagt aan langdurige werkhervatting of het verminderen van de afhankelijkheid van uitkeringen.

Volgens de Nibud Minima-effectrapportage zijn de beoogde effecten van de genomen maatregelen in algemene zin duidelijk, namelijk het verbeteren van de financiële positie van huishoudens met lage inkomens in Ede. Echter, de koppeling tussen deze effecten en vastgestelde beleidsdoelen is beperkt, en structurele evaluaties van de doeltreffendheid

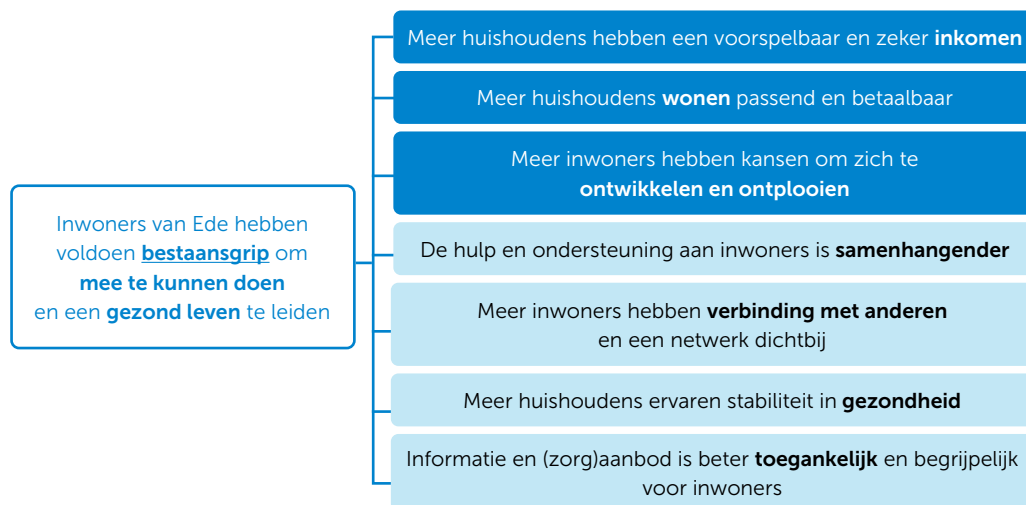

ontbreken grotendeels. De rapportage toont aan dat de meeste onderzochte huishoudens dankzij landelijke en lokale regelingen hun maandbegroting rondkrijgen wanneer ze gebruikmaken van alle regelingen waar ze recht op hebben, wat erop wijst dat bepaalde beleidsdoelen gedeeltelijk worden behaald. En blijven kwetsbare groepen, zoals paren met oudere kinderen, financieel in de knel, wat aangeeft dat het beleid niet volledig aansluit bij alle behoeften. Bovendien zijn enkele ondersteunende maatregelen tijdelijk van aard, wat de duurzaamheid van behaalde resultaten onzeker maakt.

Uit het document Programmakern Bestaanszekerheid 2024 komt het volgende hoofddoel naar voren:

- Inwoners van Ede hebben voldoende bestaanszekerheid om mee te kunnen doen en een gezond leven te leiden.

De hoofddoel en de subdoelen zijn samengebracht in onderste grafiek.

Grafiek: Doelenboom van het Programmakern Bestaanszekerheid

De genoemde doelen zijn niet concreet volgens de SMART-criteria. Er ontbreekt vaak specificiteit en meetbaarheid. Ze zijn gericht en relevant, maar het is onduidelijk hoe succes gemeten wordt en welke tijdslijnen of kwantitatieve doelen er zijn. Bijvoorbeeld, "meer huishoudens hebben een voorspelbaar en zeker inkomen" mist een concrete definitie van "meer" of wat "zeker inkomen" inhoudt. Ook ontbreken er acties of benchmarks om haalbaarheid te toetsen.

Uit de Sociale Monitor 2023 komen de volgende doelen op het gebied van bestaanszekerheid en inkomensondersteuning naar voren:

- Zoveel mogelijk inwoners hebben een goede kwaliteit van leven, met specifieke aandacht voor kinderen die opgroeien in armoede.
- Inwoners zijn gezonder en vitaler.

De genoemde doelen zijn richtinggevend, maar niet SMART geformuleerd. In de Sociale Monitor 2023 ontbreekt het aan concrete definities, meetbare indicatoren en tijdslijnen. Begrippen als "goede kwaliteit van leven" en "gezondere en vitalere inwoners" worden niet verder uitgewerkt, waardoor het lastig is om te sturen op resultaten of verantwoording af te leggen.

4.4. Bevindingen rolinvulling gemeenteraad

13. Op welke manier wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de uitvoering van het minimabeleid? Stelt de geboden informatie de gemeenteraad in staat zijn kaderstellende en controlerende rol adequaat te vervullen?
14. Hoe vult de Edese gemeenteraad de kaderstellende en controlerende rol op het gebied van het minimabeleid in?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De gemeenteraad wordt hoofdzakelijk geïnformeerd via de planning- en control cyclus. Daarnaast ontvangen zij periodieke brieven en bijvoorbeeld de monitor sociaal domein.
- Raadsleden missen vooral informatie over het bereik van de regelingen en kunnen daarmee hun kaderstellende en controlerende rol niet voldoende vervullen.
- De gemeenteraad volgt het minimabeleid kritisch en komt in een aantal gevallen met voorstellen zoals de voorstellen over de 130% en het samenwonen.

Onderbouwing

Informatievoorziening aan de gemeenteraad

De gemeenteraad ontvangt informatie via meerdere kanalen. Beleidsmakers geven aan dat zij kwartaalrapportages uit de planning- en control cyclus als belangrijke informatiebron gebruiken. Deze rapportages bieden periodiek inzicht in het gebruik en de uitvoering van regelingen binnen het minimabeleid. Voor de raad zelf zijn deze kwartaalrapportages echter geen directe informatiebron. De raad ontvangt wel regelmatig periodieke raadsbrieven met actuele informatie over onderwerpen zoals energiearmoede, inclusief trends en bevindingen van samenwerkingspartners.

De planning en control cyclus biedt een structurele basis voor rapportages over de voortgang en resultaten van beleid. Bovendien worden specifieke programma's, zoals "Bestaanszekerheid," ingezet om de verschuiving van noodregelingen naar duurzaam beleid te ondersteunen. Deze programma's richten zich op het bieden van inzicht in langetermijneffecten, zodat de raad zijn taken kan vervullen.

De gemeenteraad zelf benadrukt dat zij via meerdere kanalen wordt geïnformeerd. Naast de kwartaalrapportages en periodieke brieven ontvangen zij ook de Sociale Monitor, een document dat cijfers over het sociaal domein in Ede visualiseert. Verder worden er informerende sessies georganiseerd waarin de raad wordt bijgepraat over actuele ontwikkelingen en bevindingen.

Adequaatheid van de geboden informatie

Beleidsmakers stellen dat de huidige informatievoorziening voldoende middelen biedt voor de gemeenteraad om hun kaderstellende en controlerende rol uit te oefenen. Ze merken op dat de raad regelmatig vragen stelt over thema's zoals toegankelijkheid, maatwerk en uitvoering. Dit wordt gezien als een indicatie dat de raad effectief controle kan uitoefenen en verbeterpunten kan identificeren.

De gemeenteraad ziet echter zowel sterke punten als uitdagingen in de informatievoorziening. Regelmatige rapportages en brieven bieden weliswaar inzicht, maar er is behoefte aan meer gedetailleerde en toegankelijke gegevens. Vooral informatie over het bereik, het gebruik en de effectiviteit van maatregelen wordt gemist. De Sociale Monitor wordt door de raad als waardevol beschouwd, maar als onvoldoende om een volledig beeld te krijgen. Er is vraag naar concretere en meer gerichte rapportages, inclusief scenario's en analyses van maatschappelijke en financiële effecten. Daarnaast wordt een meer proactieve houding van

de ambtelijke organisatie aan de gemeenteraad gewenst, omdat de huidige reactieve aanpak de effectiviteit van controle door de raad kan beperken.

Invulling van de kaderstellende en controlerende rol

Beleidsmakers zien de Edese gemeenteraad als actief in de controle van het minimabeleid, maar minder prominent in de kaderstelling. De raad behandelt toegestuurde stukken en voert discussies over specifieke onderwerpen, zoals de 130%-grens voor minimaregelingen. Deze werkwijze stelt hen in staat om kritisch te volgen hoe het beleid wordt uitgevoerd. Hoewel de kaderstellende rol minder zichtbaar is, zijn er uitzonderingen. Een voorbeeld hiervan is het experiment "samenwonen," dat op initiatief van de raad is gestart.

De gemeenteraad vult zijn kaderstellende en controlerende rol op verschillende manieren in. Voor de controle stellen zij vragen en voeren zij discussies over onderwerpen zoals de 130%-grens voor minimaregelingen. Ook reageren zij op maatschappelijke ontwikkelingen en landelijke vraagstukken. Hoewel de kaderstellende rol minder prominent wordt ingevuld, zijn er moties, amendementen en raadsvragen vanuit de raad. Dit zijn de volgende moties;

- Menstruatie-armoede,
- Samenwonen en bijstand,
- Stichting Babyspullen en
- Voldoende structurele subsidie Voedselbank,

Daarnaast is een amendement ingediend over de tegemoetkoming energiekosten en zijn raadsvragen gesteld over Energiekosten en Minima.

Ook is te zien dat de raad antwoord krijgt via memo's, zoals bijvoorbeeld over ontwikkelingen van (energie)armoede in de gemeente.

Dit draagt bij aan controle en bijsturing van het beleid. Reflectie speelt ook een belangrijke rol. De raad bespreekt regelmatig de sturing en grip op het minimabeleid en overweegt aanpassingen om meer inzicht en betere sturing te realiseren.

Ten slotte blijkt uit de reflectiesessie met de raad dat er brede steun is voor het onderzoeken van verschillende scenario's, zoals uitbreiden van de aanpak via "achter de voordeur", ambtshalve verstrekken, maatwerk en decentrale toegang. Dit toont aan dat de gemeenteraad zich bewust is van de noodzaak om samenhang aan te brengen tussen verschillende beleidsterreinen om de effectiviteit van het minimabeleid te vergroten. Verder gaf de gemeenteraad aan dat de gemeente Ede veel pilots uitvoert, maar de structurele doorwerking hiervan naar beleid ontbreekt.

4.5. Toetsing normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet of beperkt: dit betekent dat op geen enkele wijze of beperkt wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel wel dan niet wordt voldaan aan de norm.
- Voldoet of voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte of geheel wordt voldaan aan de norm.

Normen	Normen
Het beleid voldoet aan actuele standaarden.	Voldoet. Het beleid is goed uitgewerkt en sluit aan bij de landelijke regelingen.
Het beleid is SMART geformuleerd.	Voldoet beperkt. Doelstellingen zijn niet concreet en niet verrijkt met KPI's en streefwaarden waardoor het niet meetbaar is.

Normen	Normen
De geformuleerde doelen hebben daadwerkelijk betrekking op het bestrijden van de financiële effecten van armoede en het stimuleren van participatie van minima in de maatschappij.	Voldoet merendeels. De doelen hebben betrekking op het bestrijden van de financiële effecten van armoede en het stimuleren van participatie van minima in de maatschappij, maar zijn niet concreet geformuleerd.
Het gemeentelijk minimabeleid draagt bij aan de landelijke regelingen.	Voldoet. De gemeente past maatwerk toe daar zij vindt dat landelijke regelingen tekortschieten.
De gemeente heeft zicht op de aard en omvang van de financiële problemen van de beoogde doelgroepen van het minimabeleid.	Voldoet merendeels. Via de onderzoeken en evaluaties (zoals Nibud) zijn wel algemene problemen bekend van doelgroepen.
De gemeente gaat zelf of via partners na of de regelingen voorzien in de behoefte van huishoudens. Dit leidt waar nodig tot ontwikkeling en aanscherping van beleid en uitvoering.	Voldoet grotendeels. De gemeente heeft naar aanleiding van de uitvoering in de praktijk en naar aanleiding van onderzoeken en evaluaties inzichten verkregen en aanpassingen doorgevoerd. Echter de niet-bereikte doelgroepen worden hierin niet meegenomen.
De gemeente Ede heeft een integraal koepelbeleid voor het sociaal domein, met samenhangende doelen op aanpalende terreinen die elkaar wederzijds versterken	Voldoet. De gemeente heeft een integraal beleid op het sociaal domein vastgesteld; "Het Beleidskader Transformatie Sociaal Domein".
In het minimabeleid wordt gestuurd op effecten, die helder en 'SMART' zijn geformuleerd	Voldoet niet. De beoogde effecten zijn niet helder door gebrek aan SMART concretisering.
De gemeente heeft kwalitatief en kwantitatief inzichtelijk wat de effecten van het minimabeleid zijn.	Voldoet grotendeels. De gemeente heeft via de onderzoeken en evaluaties inzichten in de effecten. De gemeente heeft geen inzicht in de niet-bereikte doelgroepen en daarmee ook geen inzicht in de effecten hiervan op deze doelgroepen.
De gemeente evalueert tweejaarlijks de doeltreffendheid van de maatregelen.	Voldoet beperkt. De gemeente voert regelmatig onderzoeken en evaluaties uit in de volle breedte van het minimabeleid (NIBUD). Deze evaluaties richten zich beperkt op de doeltreffendheid van de maatregelen en beleid.
Het beleid wordt tijdig geëvalueerd en bijgesteld.	Voldoet. Onderzoeken en evaluaties zoals de minima effectrapportage vindt regelmatig plaats. Het beleid wordt daarop ook aangepast.
De gemeente behaalt de eigen doelstellingen.	Voldoet grotendeels. De uitgevoerde regelingen dragen bij aan de doelstellingen van de gemeente. De doelstellingen zijn echter niet concreet gemaakt met KPI's en streefwaarden zodat niet concreet kan worden aangegeven dat de doelstellingen behaald zijn.
De monitorgegevens bieden inzicht in het doelbereik, het bereik van huishoudens en de effecten op de bestaanszekerheid van de doelgroepen.	Voldoet beperkt. De gemeente heeft de inwoners die bereikt worden wel in beeld via de uitvoering. De aantallen van niet bereikte huishoudens zijn bekend, echter weet de gemeente niet wie dit zijn.
De gemeente heeft samen met uitvoeringspartners een leer- en verbetercyclus waarmee de uitvoering wordt gemonitord/ bijgestuurd en beleid zo nodig wordt aangepast.	Voldoet beperkt. Sprake is van goede samenwerking met partners in het minimabeleid. Een leer- en verbetercyclus waarin uitvoering van gemeente en partners wordt gemonitord is in beperkte mate aanwezig.
De raad ontvangt periodiek informatie over de aard, het proces, de omvang, het doelbereik en het effect van alle minimaregelingen.	Voldoet grotendeels. De gemeenteraad ontvangt via de planning- en control cyclus, raadsbrieven en de Sociale Monitor periodiek informatie over het minimabeleid. Wel geven raadsleden aan dat meer gedetailleerde en toegankelijke informatie gewenst is over doelbereik voor een beter inzicht.
De geboden informatie stelt de raad in staat om de kaderstellende en controlerende rol te vervullen.	Voldoet grotendeels. De geboden informatie stelt de raad in staat om voorstellen te doen in het minimabeleid. Het ontbreken van gedetailleerde informatie over het bereik en het effect van de regelingen maakt dat de kaderstellende en de controlerende rol niet eenvoudig kan worden vervuld.
De raad stelt duidelijke en werkbare kaders vast voor het armoedebeleid.	Voldoet beperkt. De vastgestelde doelstellingen voor het armoedebeleid zijn niet concreet en bevatten geen KPI's met streefwaarden.
De raad stuurt op basis van de ontvangen informatie om het doelbereik van het minimabeleid te vergroten.	Voldoet. De raad is zeer betrokken bij het onderwerp en doet regelmatig voorstellen voor verbeteringen in het aanbod van regelingen.

Bijlage 1: Geraadpleegde Bronnen

Documenten

Beleidsstukken:

- Beleidskader Transformatie Sociaal Domein 2020
- Beleidsvisie Werk en Participatie 2022-2025: "Meedoen voor elkaar"
- Bestuursakkoord 2022-2026 "Samen werken aan de toekomst"
- Kernprogramma Bestaanszekerheid 2024
- Sociale monitor 2023: Grip op bestaanszekerheid en gezondheid
- Programmarekening 2023 Gemeente Ede – programmaverantwoordingen Individuele ondersteuning

Onderzoeken:

- Evaluatie Minima Regelingen Gemeente Ede (Labyrinth Onderzoek & Advies, 2024)
- Evaluatieonderzoek Noodfonds Bestaanszekerheid Ede 2023 (Gemeente Ede, 2024)
- Minima Effect Rapportage Gemeente Ede 2023 (Nibud, 2024)

Moties, Amendementen en Memo's:

- Amendement Compensatie Energiekosten (GroenLinks, ChristenUnie, PvdA, EdeNU, Burgerbelangen, 2021)
- Memo Ontwikkelingen (Energie)Armoede Gemeente Ede (Maart 2023)
- Memo Ontwikkelingen (Energie)Armoede Gemeente Ede - Q4 2023 (Maart 2024)
- Motie Aansluiten bij Landelijke Alliantie Kinderarmoede (PvdA, ChristenUnie, GroenLinks, D66, 2019)
- Motie Bijstand en Samenwonen (GemeenteBelangen, D66, ChristenUnie, Burgerbelangen, CDA, PvdA, Forum voor Democratie, GroenLinks, 2023)
- Motie Menstruatie-armoede (ChristenUnie, PvdA, GroenLinks, 2022)
- Motie Stichting Babyspullen (GroenLinks, GemeenteBelangen, ChristenUnie, SGP, 2022)
- Motie Structurele Subsidie Voedselbank (PvdA, ChristenUnie, GroenLinks, EdeNU, CDA, D66, Burgerbelangen, 2021)
- Raadvragen GroenLinks over Energiekosten en Minima (2022)

Respondenten

Inwoners

- 30 inwoners van de gemeente Ede die gebruik maken (of hebben gemaakt) van gemeentelijke minimaregelingen en/of toeslagen gericht op huishoudens met een minima-inkomen. Hiervan maakten 9 inwoners gebruik van één regeling/toeslag, 1 persoon had een gehandicaptenkaart, en 20 inwoners maakten gebruik van meerdere regelingen/toeslagen.

Gemeente Ede

- 5 beleidsmedewerkers verantwoordelijk voor het minimabeleid
- 6 uitvoerende medewerkers betrokken bij het minimabeleid
- De verantwoordelijk wethouder minimabeleid
- Meerdere vertegenwoordigers van de verschillende partijen in de gemeenteraad in 1 gezamenlijke sessie

Partners

- Humanitas
- Achter de Voordeur
- Opella

